Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO

Nr. 8—9. **Wilno, 1 Września 1936 r.** **Rok XIII.**

TREŚĆ

Pozycja: str.

79. Nominacja Pana Kuratora M. B. Godeckiego . 180
80. Podniesienie estetycznego wyglądu wszystkich gmachów państwowych i samorządowych . . 180
81. Uznanie Stowarzyszenia „Związek Harcerstwa Polskiego" za stowarzyszenie wyższej użyteczności 180
82. Nowy program nauki w publicznych szkołach powszechnych pierwszego stopnia z polskim językiem nauczania 192
83. Nowy program nauki w publicznych szkołach powszechnych drugiego stopnia z polskim językiem nauczania 192
84. Wprowadzenie w szkołach nowej ortografji. . 193
85. Otwarcie państwowego gimnazjum w Szczuczynie Nowogródzkim 195
86. Przyjmowanie interesantów 195
87. Pomoc w kształceniu wybitnie zdolnych uczniów—dzieci rolników 196
88. Działalność Związku Bibljotekarzy Polskich . 198
89. Współpraca nauczycielstwa ze Strażą Graniczną 199
90. Opłaty stemplowe do duplikatów i odpisów świadectw szkolnych 200

Pozycja: str.

91. Zwalczanie pożarów . , ... 200
92. Propaganda handlowa w szkołach 201
93. Konkursy 201
94. Wykaz prywatnych szkół, które w roku szk. 1936/37 posiadają prawa szkół państwowych . 202
95. Komunikaty 202

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

96. Teatr dla młodzieży szkół średnich w Wilnie i okolicy w r. szk. 1935/36. 204
97. Teatr międzyszkolny w Wilnie w r. szk. 1935/36 205
98. Szkolny teatr objazdowy 205

Kronika

99. Kurs oświatowo-teatralny w Trokach 206
100. Konferencje wakacyjne dla nauczycielstwa szkół powszechnych w r. 1936. 207
101. Sprawozdanie C. B. P. przy K. O. S. Wil. za r. 1935/36 od 1 lipca 1935 do 30 czerwca 1936 r. 207
102. Spis książek nabytych przez C. B. P. przy K. O. S. Wil. w Wilnie w czerwcu i lipcu 1936 r. 210

79

Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zamianował

Pana MARJANA BRONISŁAWA GODECKIEGO

z dniem 1 września 1936 r.

Kuratorem Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

80

PREZES RADY MINISTRÓW
Nr. 149-1/2

Warszawa, dnia 29 lipca 1936 r.

Do Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w Warszawie

Stwierdzam konieczność podniesienia estetycznego wyglądu wszystkich gmachów państwowych i samorządowych.

W tym celu należy wszystkie budynki państwowe i samorządowe, z wyjątkiem gmachów o wybitnie wartościowej architekturze, odsadzić pnączami. Najlepiej zasadzać dzikie wino samopnące, t. j. czepiające się ścian o własnej sile, mianowicie odmianę „Ampelopsis Veistch" (wymagającą jednak naświetlenia południowego) lub odmianę „Ampelopsis Engelmani" nadającą się również na fasady mniej oświetlone—wschodnie i zachodnie.

Wprowadzając w życie zasadę „niema domu państwowego ani samorządowego bez pnączy", proszę Pana Ministra o wydanie stosownych zarządzeń w odniesieniu do gmachów, pozostających w zarządzie Jego resortu.

Prezes Rady Ministrów:
(—) *Sławoj Składkowski.*

81

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 8 kwietnia 1936 r.

o uznaniu stowarzyszenia „Związek Harcerstwa Polskiego" za stowarzyszenie wyższej użyteczności.

(Przedruk z Dz. U. R. P. z dnia 20 kwietnia 1936 r. Nr. 28. poz. 228)

Na podstawie art. 46 i 47 prawa o stowarzyszeniach z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 808) zarządza się co następuje:

§ 1. Stowarzyszenie „Związek Harcerstwa Polskiego" w Warszawie, wciągnięte do rejestru stowarzyszeń Komisarjatu Rządu m. st. Warszawy dnia 16 listopada 1932 r. pod Nr. 1821, zostaje uznane za stowarzyszenie wyższej użyteczności.

§ 2. Równocześnie powyższemu stowarzyszeniu nadaje się statut, który będzie ogłoszony w Monitorze Polskim.

§ 3. Stowarzyszeniu „Związek Harcerstwa Polskiego" nadaje się przywilej wyłączności działania na obszarze całego Państwa w dziedzinie organizowania i prowadzenia pracy harcerskiej (skautingu), t. j. pracy wychowawczej wśród młodzieży przy pomocy zespołu środków wychowawczych, objętych metodą skautową Baden-Powell'a i w oparciu o prawo i przyrzeczenie harcerskie (skautowe).

§ 4. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami: Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i Spraw Wojskowych.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. *)

Prezes Rady Ministrów:
(—) *Marjan Zyndram-Kościałkowski.*

Minister Spraw Wewnętrznych:
(—) *Wł. Raczkiewicz.*

ZARZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 8 kwietnia 1936 r.

o nadaniu statutu stowarzyszeniu „Związek Harcerstwa Polskiego".

(Przedruk z Monitora Polskiego z dnia 20 kwietnia 1936 r. Nr. 92, poz. 173)

Na podstawie art. 47 ust. 2 i 3 prawa o stowarzyszeniach z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 808) i § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 kwietnia 1936 r. o uznaniu stowarzyszenia „Związek Harcerstwa Polskiego" za stowarzyszenie wyższej użyteczności (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 228) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Nadaje się dołączony do zarządzenia niniejszego statut stowarzyszenia wyższej użyteczności „Związek Harcerstwa Polskiego".

---

*) t. j. z dniem 20 kwietnia 1936 r.

§ 2.

Stowarzyszenie „Związek Harcerstwa Polskiego", zarejestrowane w Komisarjacie Rządu m. st. Warszawy dnia 16 listopada 1932 r. pod Nr. 1821, wykreśla się z rejestru stowarzyszeń.

§ 3.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów:
(—) *Marjan Zyndram-Kościałkowski.*

Minister Spraw Wewnętrznych:
(—) *Wł. Raczkiewicz.*

Załącznik do zarządzenia Rady Ministrów z dnia 8 kwietnia 1936 r. (poz. 173).

S T A T U T

Związku Harcerstwa Polskiego.

R o z d z i a ł I.

Nazwa, charakter, cel i środki działania.

§ 1.

1) Stowarzyszenie nosi nazwę: „Związek Harcerstwa Polskiego (Z. H. P.")..

2) Związek Harcerstwa Polskiego (Z. H. P.) jest stowarzyszeniem wyższej użyteczności w rozumieniu prawa o stowarzyszeniach.

3) Terenem działalności Związku jest obszar Państwa Polskiego. Siedzibą władz naczelnych Z. H. P. jest m. st. Warszawa.

§ 2.

Z. H. P., jako stowarzyszenie wyższej użyteczności, zgodnie z art. 48 prawa o stowarzyszeniach, posiada osobowość prawną i może przyjmować zapisy i darowizny oraz nabywać i zbywać majątek ruchomy i nieruchomy bez ograniczeń i bez potrzeby uzyskiwania pozwoleń, przewidzianych w przepisach specjalnych, regulujących sprawy zapisów, darowizn oraz nabywania majątku przez osoby fizyczne i prawne.

§ 3.

Patronem ideowym Związku Harcerstwa Polskiego jest Marszałek Józef Piłsudski.

§ 4.

Z. H. P. ma na celu:

a) wychowanie metodami harcerskiemi dzielnych, prawych i zdolnych do poświęceń ludzi w myśl Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego;

b) przygotowanie młodzieży do świadomej, czynnej i ofiarnej służby dla Państwa Polskiego, opartej na Jego umiłowaniu i żołnierskiej gotowości do Jego obrony, bezinteresowności, karności obywatelskiej i honorze;

c) wprowadzenie zasad ideologji harcerskiej do życia publicznego;

d) pomoc w pracy harcerskiej polskiej młodzieży poza granicami kraju i współdziałanie z międzynarodowym ruchem skautowym.

§ 5.

1) Wychowanie młodzieży harcerskiej opiera się na zasadach etyki chrześcijańskiej.

2) Podstawą ideologji harcerskiej jest Przyrzeczenie i Prawo Harcerskie, które brzmią następująco:

P r z y r z e c z e n i e H a r c e r s k i e:

„Mam szczerą wolę całem życiem pełnić służbę Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłusznym Prawu Harcerskiemu".

P r a w o H a r c e r s k i e:

1. Harcerz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.
2. Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy.
3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.
4. Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza.
5. Harcerz postępuje po rycersku.
6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.
7. Harcerz jest karnym i posłusznym rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.
8. Harcerz jest zawsze pogodny.
9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny.
10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach; nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.

1. Harcerka służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.
2. Na słowie harcerki polegaj jak na Zawiszy.
3. Harcerka jest pożyteczna i niesie pomoc bliźnim.
4. Harcerka w każdym widzi bliźniego,

a za siostrę uważa każdą inną harcerkę.

5. Harcerka postępuje po rycersku.

6. Harcerka miłuje przyrodę i stara się ją poznać.

7. Harcerka jest karna i posłuszna rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.

8. Harcerka jest zawsze pogodna.

9. Harcerka jest oszczędna i ofiarna.

10. Harcerka jest czysta w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.

3) Naczelna Rada Harcerska za zgodą władzy nadzorczej może ustalić inne sformułowanie zasad Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego dla zuchów i starszych harcerzy.

§ 6.

1) Dla osiągnięcia swych celów Z.H.P.:

a) organizuje członków i uczestników w odpowiednie jednostki organizacyjne (§ 12),

b) prowadzi pracę wychowawczą metodami harcerskiemi przez urządzanie obozów, wycieczek, gier i ćwiczeń, zlotów, gawęd i t. p. stosując system zastępowy,

c) prowadzi przysposobienie wojskowe w zakresie ustalonym przez właściwe władze państwowe,

d) szkoli kierowników pracy harcerskiej,

e) zabiega o fundusze, gromadzi pomoce, zakłada odpowiednie placówki i urządzenia, np. bibljoteki, wystawy, warsztaty, świetlice, ogniska wychowawcze, domy i szkoły harcerskie, kasy oszczędności i t. p.

f) prowadzi akcję wydawniczą i propagandową,

g) prowadzi pracę społeczno-wychowawczą w duchu harcerskim wśród społeczeństwa.

2) Działalność powyższa rozwija Z.H.P. w ramach obowiązujących ustaw i rozporządzień.

Rozdział II.

Członkowie i uczestnicy związku.

§ 7.

1) Członkowie Z. H. P. dzielą się na:

a) harcmistrzów i harcmistrzynie,

b) działaczów i działaczki,

c) starszych harcerzy i starsze harcerki,

d) członków współdziałających,

e) członków popierających.

2) Młodzież nieszkolna w wieku do lat 18 oraz młodzież szkolna może należeć w charakterze uczestników.

3) Uczestnicy dzielą się na harcerzy i zuchów.

§ 8.

1) Harcmistrzem (harcmistrzynią) może zostać pełnoletni harcerz (harcerka), posiadający(a) przygotowanie do prowadzenia pracy wychowawczej w Związku i odpowiadający(a) warunkom określonym w regulaminie wewnętrznym.

2) Obowiązki harcmistrzów i harcmistrzyń są następujące:

a) przestrzeganie Prawa Harcerskiego,

b) czynny udział w pracy harcerskiej przedewszystkiem na stanowiskach wychowawczych,

c) krzewienie ideologji harcerskiej i popieranie celów Związku,

d) opłacanie składki ustalonej przez Naczelną Radę.

3) Uprawnienie harcmistrzów i harcmistrzyń są następujące:

a) bierne i czynne prawo wyborcze do wszystkich władz Związku,

b) prawo do sprawowania wszelkich funkcyj w Związku.

4) Mianuje i zwalnia harcmistrzów Naczelnik Harcerzy, harcmistrzynie — Naczelniczka Harcerek (§ 50).

5) Stopniem wstępnym do harcmistrza (harcmistrzyni) jest podharcmistrz (podharcmistrzyni). Prawa, obowiązki i sposób mianowania i zwalniania podharcmistrzów i podharcmistrzyń określa regulamin wewnętrzny.

§ 9.

1) Działaczem (działaczką) może zostać pełnoletni harcerz (harcerka) lub pełnoletni członek współdziałający, posiadający przygotowanie do prowadzenia pracy w Związku w zasadzie na stanowisku innem niż ściśle wychowawczem, i odpowiadający warunkom, określonym w regulaminie wewnętrznym.

2) Obowiązki działaczy i działaczek są następujące:

a) czynny udział w pracy harcerskiej,

b) krzewienie ideologji harcerskiej i popieranie celów Związku,

c) opłacanie składki ustalonej przez Naczelną Radę.

3) Uprawnienia działaczy i działaczek są następujące:

a) bierne prawo wyborcze do wszystkich władz Związku, czynne do władz Okręgu,
b) prawo do pełnienia wszelkich funkcyj w Związku z wyjątkiem Komendanta (Komendantki) Chorągwi, Szefa Głównej Kwatery oraz Naczelnika Harcerzy i Naczelniczki Harcerek.

4) Mianuje i zwalnia działaczy z pośród członków współdziałających Przewodniczący Z. H. P. (§ 50), z pośród harcerzy — Naczelnik Harcerzy, z pośród harcerek — Naczelniczka Harcerek.

§ 10.

1) Starszym harcerzem (starszą harcerką) zostaje wychowanek drużyny, po ukończeniu 18 lat życia lub szkoły średniej. Ponadto starszym harcerzem (starszą harcerką) może zostać każda osoba, mająca ukończonych 18 lat i odpowiadająca warunkom określonym w regulaminie wewnętrznym.

2) Obowiązki starszych harcerzy i harcerek są następujące:
a) przestrzegania Prawa Harcerskiego,
b) udział w życiu i pracach jednostek starszoharcerskich,
c) krzewienie ideologji harcerskiej,
d) opłacanie składki ustalonej przez Naczelną Radę.

3) Pełnoletni starsi harcerze i starsze harcerki mają bierne prawo wyborcze do władz okręgu.

4) Przyjmują i zwalniają starszych harcerzy i starsze harcerki kierownicy okręgów starszoharcerskich.

§ 11.

1) Członkiem współdziałającym może zostać każda osoba mająca ukończonych lat 18 i współdziałająca w pracy Związku. Członkowie współdziałający łączą się w koła przyjaciół harcerstwa.

2) Obowiązki członków współdziałających są następujące:
a) czynne popieranie celów Związku.

3) Pełnoletni członkowie współdziałający mają bierne prawo wyborcze do władz okręgu.

4) Przyjmują i zwalniają członków współdziałających zarządy okręgów (§ 39) lub zarządy kół przyjaciół (§ 26).

§ 12.

1) Członkiem popierającym może zostać każda osoba prawna lub fizyczna, która zobowiąże się do stałego wpłacania zadeklarowanej przez siebie składki i zostanie przyjęta przez Naczelnictwo lub upoważnione do tego organa.

2) Członkowie popierający nie mają ani biernego, ani czynnego prawa wyborczego.

§ 13.

1) Władze, upoważnione do przyjmowania członków, mogą usuwać z Z.H.P. członków, którzy:
a) popełnili czyn niehonorowy lub działają na szkodę Związku,
b) nie stosują się do statutu i regulaminów, lub zalegają ze składką — dłużej niż rok.

2) W wypadku usunięcia członka na podstawie ust. (1) pkt. a) usuwanemu przysługuje prawo odwołania się do właściwego sądu harcerskiego, zgodnie z Regulaminem Sądów Harcerskich, a w razie usunięcia na podstawie ust. (1) pkt. b) — do hierarchicznie wyższej władzy harcerskiej.

§ 14.

1) Uczestnicy do lat 11 noszą nazwę zuchów i są organizowani w gromady zuchowe.

2) Uczestnicy powyżej lat 11 noszą nazwę harcerzy i są organizowani w drużyny harcerskie.

3) Uczestników wychowuje się w drużynach i gromadach w myśl zasad Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego.

4) Uczestników przyjmuje do drużyn i gromad drużynowy za zezwoleniem rodziców lub opiekunów oraz, jeśli chodzi o młodzież szkolną — władz szkolnych. Uczestnicy mają prawo korzystania z urządzeń Z. H. P., nie mają jednak ani czynnego, ani biernego prawa wyborczego. Młodzież szkolna należy do gromad i drużyn zorganizowanych w obrębie szkół i znajdujących się pod dozorem władz szkolnych, które w tym celu wyznaczają opiekunów tych gromad i drużyn.

5) Zwolnienie lub usunięcie uczestnika z gromady lub drużyny odbywa się zgodnie z przepisami regulaminu wewnętrznego.

§ 15.

Członkom i uczestnikom narodowości niepolskiej osobny regulamin może zapewnić szczególne warunki należenia do Z. H. P.

Rozdział III.

Ustrój Związku.

§ 16.

Z. H. P. składa się z organizacyj: harcerzy, harcerek, przyjaciół harcerstwa.

§ 17.

1) Organizacja harcerzy obejmuje: harcerzy i zuchów, starszych harcerzy, harcmistrzów oraz działaczy i członków współdziałających, powołanych do pełnienia funkcyj w organizacji harcerzy.

2) Przepis ust. (1) stosuje się odpowiednio do organizacji harcerek.

§ 18.

Organizacja harcerzy (harcerek) dzieli się na chorągwie, a chorągwie — na hufce. Hufce składają się z gromad zuchowych, drużyn harcerskich i kręgów starszoharcerskich.

§ 19.

1) Drużyna składa się zasadniczo z 4 zastępów po 6 — 10 członków. Drużyną (gromadą, kręgiem) kieruje drużynowy względnie drużynowa, mianowani przez komendanta względnie komendantkę chorągwi. W drużynach szkolnych kandydatura drużynowego (drużynowej) musi być uprzednio uzgodniona z kierownictwem szkoły.

2) Kręgi starszoharcerskie mogą przedstawiać kandydatów na swych drużynowych.

3) Regulamin wewnętrzny może uregulować odmiennie nazwę kierowników gromad i kręgów.

§ 20.

1) Gromady, drużyny i kręgi, istniejące na terenie obwodu (§ 35), tworzą hufiec harcerzy i hufiec harcerek. W razie potrzeby hufce mogą być tworzone na terytorjum mniejszem niż obwód.

2) Pracą hufca harcerzy kieruje hufcowy, hufca harcerek — hufcowa.

3) Hufcowego mianuje Naczelnik harcerzy z pośród harcmistrzów lub pełnoletnich podharcmistrzów, ewentualnie z pośród działaczów. Przepis ten stosuje się odpowiednio do mianowania hufcowej.

§ 21.

Hufce harcerzy, istniejące na terenie okręgu (§ 38), tworzą chorągiew harcerzy, a hufce harcerek — chorągiew harcerek. Pracą chorągwi kieruje komendant (komendantka) chorągwi przy pomocy komendy chorągwi. Komendanta mianuje Naczelnik Harcerzy z pośród harcmistrzów, a Komendantkę — Naczelniczka z pośród harcmistrzyń, po zasięgnięciu opinji zarządu okręgu. Sposób powołania kandydatów na komendanta (komendantkę) chorągwi określa regulamin wewnętrzny.

§ 22.

1) Na czele organizacji harcerzy stoi Naczelnik Harcerzy, na czele organizacji harcerek — Naczelniczka harcerek.

2) Organem pracy Naczelnika jest Główna Kwatera Harcerzy z Szefem Głównej Kwatery, na czele pracy Naczelniczki Harcerek—Główna Kwatera Harcerek.

§ 23.

Organizacja przyjaciół harcerstwa obejmuje działaczy (działaczki), niepełniących służby w organizacji harcerzy lub organizacji harcerek, członków współdziałających i członków popierających.

§ 24.

1) Organizacja przyjaciół harcerstwa dzieli się na koła przyjaciół harcerstwa.

2) Koła przyjaciół harcerstwa bądź współdziałają z jednostkami organizacyjnemi harcerzy, bądź samodzielnie realizują cele wymienione w § 4 pkt. c.

§ 25.

1) Koła przyjaciół harcerstwa mogą powstawać w każdej miejscowości bądź też obejmować kilka sąsiednich osiedli. Również w jednej miejscowości, za zgodą zarządu okręgu, może być więcej kół.

2) Zarządy kół, obejmujących swoją działalnością większą ilość jednostek harcerskich, mogą powoływać do życia grona przyjaciół poszczególnych jednostek organizacyjnych.

3) Koło musi składać się conajmniej z 20 członków z pośród działaczy lub członków współdziałających. Zarząd okręgu ma

prawo obniżyć w wyjątkowych wypadkach minimum liczby członków koła do 10.

§ 26.

Władzami koła przyjaciół harcerstwa są:
a) walne zebranie koła,
b) zarząd koła,
c) komisja rewizyjna.

§ 27.

1) Walne zebrania członków koła mogą być zwyczajne i nadzwyczajne.

2) Zwyczajne walne zebranie koła musi być zwoływane przynajmniej raz na rok, w miesiącu styczniu.

3) Nadzwyczajne walne zebranie jest zwoływane:
a) według uznania zarządu koła,
b) na żądanie komisji rewizyjnej,
c) na żądanie $^1/_3$ członków koła, niemniej jednak niż 10 członków, a przy liczbie koła powyżej 150 członków na żądanie 50 członków,
d) na żądanie wyższych Władz Związku.

4) Data, godzina, miejsce i porządek dzienny walnego zebrania koła, muszą być podane do wiadomości co najmniej na 8 dni przed terminem w sposób wyznaczony przez jedno z poprzednich walnych zebrań.

5) Walne zebrania są prawomocne bez względu na liczbę przybyłych członków koła. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów.

§ 28.

Walne zebranie koła:
a) rozpatruje i zatwierdza sprawozdanie zarządu koła oraz wnioski komisji rewizyjnej, udziela absolutorjum zarządowi,
b) dokonywa wyboru zarządu i komisji rewizyjnej,
e) uchwala wnioski do programu prac i budżet na rok następny,
d) załatwia wnioski, przedstawione przez zarząd lub poszczególnych członków,
e) może własną uchwałą rozwiązać koło.

§ 29.

1) Zarząd koła wybierany jest przez walne zebranie na przeciąg jednego roku i składa się z 4—9 członków i 1—4 zastępców.

2) Ponadto w skład zarządu wchodzą z urzędu według zasad ustalonych w regulaminie wewnętrznym opiekunowie i kierownicy jednostek organizacyjnych z któremi współdziała dane koło.

3) Zarząd wybiera z pośród siebie przewodniczącego, wiceprzewodniczącego, sekretarza i skarbnika. Przewodniczący zwołuje posiedzenie zarządu przynajmniej 6 razy do roku. Przewodniczący obowiązany jest zwołać posiedzenie zarządu na żądanie jednego z członków zarządu oraz na żądanie władz wyższych.

§ 30.

1) Do kompetencji zarządu koła należy kierowanie sprawami koła, a w szczególności:
a) reprezentowanie koła,
b) propaganda harcerstwa i jednanie członków w związku z tem przyjmowanie i wykreślanie członków koła,
c) realizowanie celów koła (§ 24),
d) gromadzenie funduszów na rzecz jednostek organizacyjnych Związku, zwłaszcza drużyn i gromad miejscowych, w drodze ściągania wpisowego i składek i drogą imprez dochodowych,
e) gospodarowanie w ramach uchwalonego budżetu,
f) składanie zarządowi okręgu sprawozdań z działalności koła,
g) opracowywanie swych preliminarzy budżetowych,
h) zwoływanie zebrań koła i przygotowanie materjałów dla ich obrad i wykonywanie uchwał i instrukcyj walnego zebrania oraz zarządzeń władz wyższych.

2) Zarząd koła może być zawieszony w czynnościach przez władze wyższe, wszelkie czynności przejmuje wówczas osoba wyznaczona przez zarząd okręgu.

§ 31.

Komisja rewizyjna koła składa się z 3 członków i 1 — 2 zastępców, wybieranych przez walne zebranie na jeden rok, sprawuje ona kontrolę nad gospodarką finansową koła.

§ 32.

Prace kół przyjaciół harcerstwa na terenie obwodu koordynuje obwodowy kierownik

kół przyjaciół, wybierany co roku przez przewodniczących wszystkich kół w obwodzie i zatwierdzonych przez zarząd okręgu.

§ 33.

Pracę kół przyjaciół na terenie okręgu kieruje z ramienia zarządu okręgu okręgowy kierownik kół przyjaciół, powołany przez zarząd okręgu ze swego grona.

Rozdział IV.

Podział terytorjalny.

§ 34.

Terytorjalnie Z. H. P. dzieli się na okręgi, a okręgi na obwody, które obejmują wszystkie jednostki organizacyjne na danym terenie.

§ 35.

Obwody zasadniczo pokrywają się z powiatami administracyjnemi. Tworzy i znosi obwody Naczelnictwo na wniosek zarządu okręgu.

§ 36.

1) Na czele obwodu stoi zarząd obwodu, w skład którego wchodzą: obwodowy kierownik kół przyjaciół, hufcowy i hufcowa oraz osoby przez nich zaproszone. Jeżeli na terenie obwodu istnieje kilka hufców, to do zarządu obwodu wchodzi hufcowy (hufcowa) wyznaczony przez komendanta (komendantkę) chorągwi w porozumieniu z zarządem okręgu. Zarządowi obwodu służy prawo kooptacji. Ponadto w skład zarządu wchodzi delegat inspektora szkolnego.

2) Zarząd wybiera z pośród siebie przewodniczącego, sekretarza i skarbnika.

§ 37.

Do kompetencji zarządu obwodu należy:

a) reprezentowanie harcerstwa wobec władz i społeczeństwa,

b) koordynowanie wystąpień harcerstwa nazewnątrz,

c) zbieranie funduszów na potrzeby pracy harcerskiej.

§ 38.

Granice okręgu winny być w miarę możności zgodne z granicami województw. Okręgi tworzy i znosi Naczelnictwo Z.H.P.

§ 39.

Władze okręgu stanowią:

a) zjazd okręgu,

b) zarząd okręgu (Z.O.),

c) komisja rewizyjna,

d) sąd harcerski.

§ 40.

1) W zjeździe okręgu biorą udział:

a) hufcowi i hufcowe,

b) harcmistrze i harcmistrzynie, działacze i działaczki, pełnoletni podharcmistrze i pełnoletnie podharcmistrzynie, o ile wywiązali się z obowiązków organizacyjnych,

c) kierownicy lub zastępcy kierowników zarejestrowanych w Głównej Kwaterze okręgów starszoharcerskich,

d) przewodniczący lub zastępcy przewodniczących kół przyjaciół harcerstwa zarejestrowanych w zarządzie okręgu,

e) członkowie zarządu okręgu, komisji rewizyjnej, sądu harcerskiego, komendant i komendantka chorągwi, przewodniczący zarządów obwodów oraz obwodowi kierownicy kół przyjaciół harcerstwa.

2) Jeżeli ilość uprawnionych do udziału w zjeździe okręgu z grup: a), b), c), d) przekroczy 300 osób, będą oni brać udział w zjeździe przez swych delegatów. Ilość delegatów z grup: a), b), c), nie może przekroczyć 60 osób z każdej, a z grupy d)—osób 100. Sposób wybierania tych delegatów określa regulamin wewnętrzny.

3) Zasady kwalifikacji harcmistrzów i harcmistrzyń, podharcmistrzów i podharcmistrzyń, działaczów i działaczek (ust. (1) lit. b) oraz rejestracja okręgów i kół (ust. (1) lit. c) i d) określa regulamin Walnego Zjazdu Z.H.P.

§ 41.

1) Zjazd okręgu:

a) decyduje ostatecznie w sprawach okręgu niezastrzeżonych władzom naczelnym,

b) wybiera zarząd okręgu, komisję rewizyjną i sąd harcerski,

c) przyjmuje sprawozdanie zarządu okręgu, komendantów chorągwi i komisji rewizyjnej,

d) udziela absolutorjum zarządowi okręgu,

e) zatwierdza budżet,

f) uchwala budżet w sprawie likwidacji okręgu,

2) Zjazd okręgu jest prawomocny bez względu na ilość obecnych.

Uchwały zapadają zwykłą większością głosów.

§ 42.

Zwyczajny zjazd okręgu odbywa się co roku w pierwszym kwartale. Zwołuje go Zarząd okręgu, zawiadamiając komendy chorągwi, zarządy kół przyjaciół i obwodów oraz komisję rewizyjną i sąd harcerski przynajmniej na miesiąc przed terminem z podaniem porządku obrad.

§ 43.

Nadzwyczajny zjazd zwołuje zarząd okręgu z własnej inicjatywy, na żądanie komisji rewizyjnej lub na polecenie Naczelnictwa Z. H. P. Nadzwyczajny zjazd winien być ogłoszony w ciągu najdalej miesiąca od wpłynięcia żądania lub polecenia z zachowaniem warunków § 42.

§ 44.

1) Zarząd okręgu składa się z 9 — 18 osób wybranych na 3 lata przez zjazd okręgu z pośród pełnoletnich członków Związku. Co roku ustępuje trzecia część członków według starszeństwa wyboru; w pierwszych dwuch latach przez losowanie. Ponadto w skład zarządu wchodzą: komendant i komendantka chorągwi oraz po jednym przedstawicielu terytorjalnie właściwych kuratorów okręgów szkolnych.

2) W razie ustąpienia któregoś z członków zarządu podczas kadencji, zarząd uzupełnia się przez kooptację. Przybrany członek pełni funkcję do upływu kadencji tej osoby, na której miejsce został kooptowany.

3) Zarządowi służy prawo kooptacji ponad liczbę członków zarządu. Ilość członków kooptowanych nie może przekroczyć $^1/_3$ ilości członków z wyboru. Mandaty tych członków ważne są do najbliższego zwyczajnego zjazdu okręgu.

§ 45.

Zarząd okręgu wyłania ze swego grona prezydjum w składzie: przewodniczącego, jednego lub dwóch wiceprzewodniczących, sekretarza, skarbnika oraz okręgowego kierownika kół przyjaciół harcerstwa. Nadto w skład prezydjum wchodzą: komendant i komendantka chorągwi. Przewodniczący zwołuje zebranie prezydjum przynajmniej raz na miesiąc, a plenarne zebranie przynajmniej trzy razy do roku, ponadto na żądanie $^1/_3$ członków lub na polecenie Naczelnictwa.

§ 46.

1) Do zarządu okręgu należy:

a) pomoc moralna i materjalna dla jednostek organizacyjnych, propaganda harcerstwa,

b) reprezentacja oraz koordynowanie wystąpień harcerskich na terenie okręgu,

c) kontrola działalności zarządu obwodów,

d) organizowanie kół przyjaciół i nadawanie kierunku ich działalności oraz rozwiązywanie tych kół,

e) wybór kapelana okręgu,

f) kontrola gospodarki finansowej wszystkich jednostek harcerskich na terenie okręgu z wyjątkiem jednostek centralnych.

2) Zarząd okręgu może kontrolę gospodarki finansowej (ust. (1) lit. f) poszczególnych jednostek powierzać zarządom obwodów lub kół przyjaciół.

3) Korespondencję zarządu okręgu podpisuje przewodniczący oraz sekretarz, czeki— skarbnik lub inny upoważniony członek zarządu.

§ 47.

Zarządowi przysługuje w stosunku do komendanta i komendantki chorągwi prawo czynienia uwag. Kwestje sporne między zarządem okręgu i komendantem (komendantką) chorągwi rozstrzyga Naczelnictwo lub z jego upoważnienia Naczelnik (Naczelniczka) z tem, że przez czas sporu obowiązuje decyzja zarządu okręgu.

§ 48.

Komisja rewizyjna okręgu składa się z 5 członków i 2 zastępców wybieranych przez zjazd okręgu na jeden rok, sprawuje kontrolę gospodarki finansowej zarządu okręgu.

§ 49.

Sąd harcerski okręgu składa się z 5 członków i 2 zastępców, wybieranych przez zjazd okręgu na jeden rok. Ustrój i tryb postępowania określa Regulamin Sądów Harcerskich.

Rozdział V.

Władze Naczelne.

§ 50.

Władzami Naczelnemi Z. H. P. są:
a) Walny Zjazd,
b) Naczelna Rada Harcerska (N. R. H.),
c) Przewodniczący Z. H. P.,
d) Naczelnictwo,
e) Naczelnik Harcerzy i Naczelniczka Harcerek,
f) Komisja Rewizyjna Związku,
g) Naczelny Sąd Harcerski.

§ 51.

1) W walnym Zjeździe biorą udział:
a) harcmistrze i harcmistrzynie, o ile wywiązali się z obowiązków organizacyjnych.
b) hufcowi i hufcowe,
c) kierownicy okręgów starszoharcerskich, zarejestrowanych w Głównej Kwaterze, liczących przynajmniej 15 osób, o ile są harcmistrzami (harcmistrzyniami), działaczami (działaczkami) lub pełnoletniemi podharcmistrzami (podharcmistrzyniami),
d) przewodniczący kół przyjaciół w zarządzie okręgu zarejestrowanych, liczących przynajmniej 20 osób, o ile są harcmistrzami (harcmistrzyniami) lub działaczami (działaczkami),
e) członkowie Naczelnej Rady Harcerskiej, Naczelnictwa, Komisji Rewizyjnej Związku, Naczelnego Sądu Harcerskiego, członkowie czynni głównych kwater (§ 22), przewodniczący zarządów okręgów lub ich zastępcy oraz okręgowi kierownicy kół przyjaciół harcerstwa, o ile są działaczami (działaczkami) lub harcmistrzami (harcmistrzyniami).

2) Zasady rejestracji kręgów starszoharcerskich w Głównych Kwaterach (ust. (1) lit. c) i kół przyjaciół w zarządach okręgów (ust. (1) lit. d) oraz kwalifikacji harcmistrzów (ust. (1) lit. a) zawarte są w regulaminie Walnego Zjazdu.

3) Ilość uprawnionych do udziału w Zjeździe w grupach a) do d) nie może wynosić więcej niż 100 osób z każdej. W razie przekroczenia tej liczby w którejkolwiek grupie udział w Zjeździe brać będą delegaci tej grupy w liczbie nie mniejszej niż 75, a nie większej niż 100. Sposób wybierania tych delegatów określa regulamin Walnego Zjazdu.

4) Ilość osób wymienionych w ust. (1) pkt. e) uprawnionych do uczestnictwa, w Walnem Zjeździe nie może przekroczyć 125; w razie przekroczenia tej liczby ulega odpowiedniemu ograniczeniu w zjeździe liczba członków czynnych Głównych Kwater, według zasad zawartych w regulaminie Walnego Zjazdu.

§ 52.

Walny Zjazd:
a) decyduje ostatecznie w sprawach ideowych Związku,
b) wybiera:
1) członków Naczelnej Rady Harcerskiej pochodzących z wyboru,
2) Komisję Rewizyjną Związku,
3) Naczelny Sąd Harcerski,
c) przyjmuje sprawozdania Naczelnictwa, Naczelnika, Naczelniczki i Komisji Rewizyjnej Związku,
d) udziela Naczelnictwu absolutorjum,
e) decyduje o zmianie statutu i likwidacji Z. H. P.

§ 53.

Zwyczajny Walny Zjazd odbywa się co trzy lata w pierwszej połowie roku kalendarzowego. Zwołuje go Naczelnictwo, zawiadamiając zarządy okręgów i ogłaszając, w organie Związku przynajmniej na dwa miesiące przed terminem z podaniem porządku obrad,

§ 54.

Nadzwyczajny Walny Zjazd zwołuje Naczelnictwo z własnej inicjatywy, na żądanie Komisji Rewizyjnej Związku, Naczelnej Rady Harcerskiej lub 100 harcmistrzów. Żądanie zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu winno być przedłożone na piśmie z podaniem proponowanego porządku dziennego. Naczelnictwo ma prawo porządek ten uzupełnić.

Nadzwyczajny Walny Zjazd winien być ogłoszony w ciągu najdalej miesiąca od daty wpłynięcia żądania w tej sprawie z zachowaniem warunków z § 53.

§ 55.

Walny Zjazd jest prawomocny bez względu na liczbę obecnych, jednak sprawy przewidziane w § 73 winny być uchwalane kwalifikowaną większością głosów, przy obecności przynajmniej połowy uprawnionych członków Zjazdu.

§ 56.

1) Naczelna Rada Harcerska składa się:

a) z 24 członków wybieranych na 6 lat przez Walny Zjazd z pośród harcmistrzów, harcmistrzyń, działaczów i działaczek,

b) z delegatów zarządów okręgów (działaczów i działaczek) harcmistrzów i harcmistrzyń wybieranych przez zarządy okręgowe po jednym z każdego Z. O. na przeciąg jednego roku.

c) z Naczelnego Kapelana, komendantów i komendantek chorągwi,

d) z dwu przedstawicieli Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, pełniących funkcję inspektora i inspektorki do spraw harcerstwa.

2) Naczelna Rada Harcerska konstytuuje się po każdym Zwyczajnym Walnym Zjeździe pod przewodnictwem przewodniczącego Zjazdu.

3) Przewodniczący Z. H. P. jest równocześnie przewodniczącym Naczelnej Rady Harcerskiej. Połowa członków Naczelnej Rady z wyboru ustępuje co trzy lata, w terminie Zwyczajnego Walnego Zjazdu, pierwszy raz przez losowanie, a w następnych latach według starszeństwa wyboru. W razie ustąpienia któregoś z członków w czasie trwania kadencji, Naczelna Rada Harcerska uzupełnia się przez kooptację. Przybrany członek pełni funkcję do upływu kadencji tej osoby, na której miejsce został kooptowany.

§ 57.

1) Naczelna Rada Harcerska:

a) rozstrzyga sprawy ideowe Związku,

b) uchwala regulaminy: Walnego Zjazdu Naczelnej Rady Harcerskiej, Komisji Rewizyjnej Związku, sądów harcerskich oraz wytyczne regulaminu wewnętrznego,

c) zatwierdza budżet Naczelnictwa,

d) przyjmuje roczne sprawozdanie Naczelnictwa,

e) wyłania z pośród siebie Naczelnictwo w składzie: Przewodniczącego Z. H. P., dwóch Wiceprzewodniczących, Naczelnika Harcerzy, Naczelniczki Harcerek, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, Kierownika Działu Zarządów Okręgów, i dwóch członków,

f) wybiera Naczelnego Kapelana,

g) decyduje o sprzedaży nieruchomości,

h) rozstrzyga odwołania zarządów okręgów od decyzji Naczelnictwa,

i) ustala wysokość opłat organizacyjnych.

2) N. R. H. może powołać Przewodniczącego Z. H. P. z poza swego grona.

3) Naczelnikiem harcerzy może być tylko harcmistrz, Naczelniczką harcerek — tylko harcmistrzyni. Wybierani są oni z pośród osób, których kandydatury zostały uzgodnione z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych (Dyrektorem Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego).

§ 58.

Zwyczajne zebrania Naczelnej Rady odbywają się przynajmniej raz do roku; zwołuje je przewodniczący Z. H. P. lub wiceprzewodniczący. Zebranie jest prawomocne przy udziale przynajmniej 25 członków N. R. H. Prezydjum stanowi Naczelnictwo. Nadzwyczajne zebranie N. R. H. zwołuje Naczelnictwo z własnej inicjatywy lub na żądanie $^1/_3$ członków Rady.

§ 59.

Naczelnictwo.

Naczelnictwo składa się z 11 osób wybranych przez Naczelną Radę zgodnie z § 57 ust. (1) pkt. e) i f) niniejszego statutu oraz dwóch przedstawicieli Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (§ 56 ust. (1) lit. d).

§ 60.

Naczelnictwo:

a) kieruje pracą Związku,

b) czuwa nad przestrzeganiem statutu, uchwał walnych zjazdów i regulaminów, przyczem ma prawo zawieszania i uchylania decyzyj podległych władz organizacyjnych, niezgodnych ze statutem, uchwałami walnych zjazdów i regulaminami.
c) wydaje w sprawach dotyczących całości Z. H. P. regulaminy, przepisy i zarządzenia z zastrzeżeniem praw N. R. H. według § 57.
d) przygotowuje na N. R. H. budżet,
e) sporządza roczne sprawozdania z działalności Związku dla N. R. H. oraz sprawozdania za okresy trzyletnie dla Walnego Zjazdu,
f) dozoruje gospodarkę finansową Związku,
g) decyduje o kupnie i obciążeniu nieruchomości, przyjmuje legaty i darowizny, administruje majątkami N.H.P., zaciąga zobowiązania,
h) tworzy i znosi okręgi i obwody (§ 35) Z. H. P., i czuwa nad ich działalnością,
i) na wniosek Naczelnika Harcerzy mianuje Szefa Głównej Kwatery,
j) używa pieczęci głównej Związku (72).

§ 61.

1) Zebrania Naczelnictwa odbywają się przynajmniej raz na miesiąc. Zwołuje je Przewodniczący Z. H. P. lub Wiceprzewodniczący.

2) Zebranie jest prawomocne przy udziale 5 członków, o ile w tej liczbie jest Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący. Naczelnik harcerzy w razie niemożności przybycia na zebranie może delegować w swojem zastępstwie Szefa Głównej Kwatery.

§ 62.

Przewodniczący Z. H. P.:
a) kieruje pracami Z. H. P., w szczególności N. R. H. i Naczelnictwo,
b) jest przełożonym Naczelnika Harcerzy i Naczelniczki Harcerek,
c) reprezentuje Z. H. P. nazewnątrz,
d) decyduje w sprawach niezastrzeżonych dla innych władz.

§ 63.

1) Naczelnik harcerzy kieruje pracą organizacji harcerzy. Naczelniczka harcerek — pracą organizacji harcerek.

2) Naczelnik i Naczelniczka są odpowiedzialni przed Naczelnictwem i Przewodniczącym Z. H. P.

§ 64.

1) Umowy, zobowiązania, weksle i inne akty prawne imieniem Z. H. P. prócz czeków podpisuje dwóch członków Naczelnictwa, upoważnionych do tego jego uchwałą. Czeki podpisuje Skarbnik Naczelnictwa względnie inny upoważniony członek Naczelnictwa.

2) Korespondencję zewnętrzną Naczelnictwa podpisuje Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący i Sekretarz Generalny lub Dyrektor Biura. Korespondencję zewnętrzną w sprawach duszpasterskich podpisuje prócz tego Naczelny Kapelan Z. H. P.

3) Korespondencję zewnętrzną Głównej Kwatery Harcerzy podpisuje Naczelnik Harcerzy lub z jego upoważnienia Szef Głównej Kwatery, a Głównej Kwatery Harcerek — podpisuje Naczelniczka. Sposób podpisywania korespondencji wewnętrznej określa regulamin wewnętrzny.

§ 65.

1) Regulaminy obowiązujące całość Z.H.P. wchodzą w życie na podstawie ogłoszenia w organie Związku z podpisem Przewodniczącego lub Wiceprzewodniczącego i Sekretarza Generalnego.

2) Regulaminy i zarządzenia w sprawach organizacji Harcerzy podpisuje Naczelnik Harcerzy, w sprawach organizacji Harcerek — Naczelniczka; inne zarządzenia — osoby uprawnione do odpowiedniej decyzji.

§ 66.

1) Komisja Rewizyjna Związku składa się się z 5 osób i 2 zastępców, wybieranych przez Walny Zjazd na 3 lata, w miarę możności z pośród harcmistrzów, harcmistrzyń, działaczy i działaczek.

2) Komisja Rewizyjna sprawuje kontrolę nad gospodarką finansową Związku, która winna być przeprowadzona zgodnie z obowiązującemi przepisami i przyjętemi zwyczajami, sprawdza przynajmniej raz do roku książki kasowe Naczelnictwa i Głównych Kwater i składa na Walnym Zjeździe sprawozdanie wraz z wnioskiem co do absolutorjum dla Naczelnictwa oraz co roku na N. R. H.

§ 67.

1) Naczelny Sąd Harcerski jest najwyższą władzą sądową Z. H. P. i składa się z 7 członków i 2 zastępców, wybieranych na 3 lata przez Walny Zjazd z pośród harcmistrzów, harcmistrzyń, działaczów i działaczek. Ustrój Naczelnego Sądu Harcerskiego, jego kompetencje i tryb postępowania określa Regulamin Sądów Harcerskich.

2) Wszystkie Sądy Harcerskie są niezależne w wyrokowaniu.

Rozdział VI.

Fundusze i gospodarka.

§ 68.

Rokiem administracyjnym Z. H. P. jest rok kalendarzowy.

§ 69.

Fundusze Z.H.P. powstają:

a) z opłat organizacyjnych,

b) z przedsiębiorstw i wydawnictw,

c) z dochodów z majątków Związku,

d) z zasiłków społecznych i rządowych,

e) z ofiar, darowizn, zapisów i t. p.

§ 70.

Sposób prowadzenia gospodarki finansowej Z.H.P. określa regulamin wewnętrzny na podstawie przepisów niniejszego statutu.

Rozdział VII.

Nazwy, strój, oznaki, sztandary, pieczęcie.

§ 71.

Członkom Z.H.P. przysługuje prawo noszenia stroju oraz oznak i odznaczeń, określonych regulaminem wewnętrznym.

§ 72.

Związek ma prawo posiadania sztandarów. Naczelnictwu i upoważnionym przezeń organom przysługuje prawo używania pieczęci z krzyżem harcerskim. Napis na pieczęci głównej Związku brzmi: „Naczelnictwo Związku Harcerstwa Polskiego". Napisy na pieczęciach organów upoważnionych przez Naczelnictwo określa regulamin wewnętrzny.

Rozdział VIII.

Zmiana statutu i rozwiązanie Z.H.P.

§ 73.

1) Uchwały w sprawie zmiany statutu zapadają większością $^2/_3$ obecnych na Walnem Zjeździe, a uchwały w sprawie rozwiązania Związku większością $^3/_4$ obecnych.

2) Uchwały te są ważne przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do udziału w Walnem Zjeździe.

Rozdział IX.

Obowiązki Z.H.P. wobec władz państwowych.

§ 74.

1) Do wykonywania stałej kontroli gospodarczej i programowej działalności Z.H.P. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami: Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Spraw Wojskowych wyznacza specjalnego delegata.

2) Delegat bierze udział w Walnych Zjazdach, w posiedzeniach N. R. H. jako też w posiedzeniach władz wykonawczych oraz ma prawo uczestniczenia we wszelkich przejawach Z.H.P.

3) Delegat dysponuje prawem veta. W razie jego założenia sprawę rozstrzyga ostatecznie władza nadzorcza.

4) Szczegółowe uprawnienia delegata są zawarte w specjalnej instrukcji, wydanej przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i Ministrem Spraw Wojskowych.

§ 75.

1) W zakresie wychowawczym Z. H. P. obowiązany jest do przestrzegania zarządzeń Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a w zakresie wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego—do przestrzegania zarządzeń Ministra Spraw Wojskowych.

2) Naczelnictwo Związku Harcerstwa Polskiego jest obowiązane komunikować Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego projekty przepisów, mających obowiązywać w Związku, oraz programy wychowawcze przed ich ogłoszeniem, celem uzgodnienia ich z zamierzeniami tego Ministerstwa. Jeżeli Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego nie zgłosi za-

strzeżeń w ciągu miesiąca, projekty wchodzą w życie.

3) Naczelnictwo składa Ministerstwom (§ 74) roczne sprawozdanie z działalności Z.H.P.

4) Jednostki organizacyjne, grupujące młodzież szkolną, podlegają nadzorowi władzy szkolnej przy zastosowaniu osobnych instrukcyj, wydanych przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po wysłuchaniu opinji Związku Harcerstwa Polskiego.

Rozdział X.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 76.

1) Istniejące w chwili wejścia w życie statutu niniejszego władze Stowarzyszenia zatrzymują swe funkcje i uprawnienia aż do czasu wyboru nowych władz w myśl niniejszego statutu.

2) W ciągu roku od daty ogłoszenia niniejszego statutu odbędzie się zjazd Walny Z. H. P., na którym zostaną wybrane nowe Władze Związku.

82

ROZPORZĄDZENIE
Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 11 lipca 1936 r. Nr. II Pr-4469/36

o nowym programie nauki w publicznych szkołach powszechnych pierwszego stopnia z polskim językiem nauczania.

(Przedruk z Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z dnia 27 lipca 1936 Nr. 5 poz. 113).

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 roku o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) zarządzam, co następuje:

§ 1. Ustalam nowy program nauki w publicznych szkołach powszechnych pierwszego stopnia z polskim językiem nauczania. Program ten ogłasza się równocześnie jako oddzielne wydawnictwo p. t.: Program nauki w publicznych szkołach powszechnych pierwszego stopnia z polskim językiem nauczania.

§ 2. Sposób wprowadzania w życie nowego programu określają osobne zarządzenia.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

W miarę wprowadzania nowego programu tracą moc przepisy dotychczasowe, dotyczące spraw, uregulowanych niniejszem rozporządzeniem.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) *W. Świętosławski.*

83

ROZPORZĄDZENIE
Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 11 lipca 1936 r. Nr. II Pr-4468/36

o nowym programie nauki w publicznych szkołach powszechnych drugiego stopnia z polskim językiem nauczania.

(Przedruk z Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z dnia 27 lipca 1936 Nr. 5 poz. 114).

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 roku o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) zarządzam, co następuje:

§ 1. Ustalam nowy program nauki w publicznych szkołach powszechnych drugiego stopnia z polskim językiem nauczania. Program ten ogłasza się równocześnie jako oddzielne wydawnictwo p. t.: Program nauki w publicznych szkołach powszechnych drugiego stopnia z polskim językiem nauczania.

§ 2. Sposób wprowadzania w życie nowego programu określają osobne zarządzenia.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

W miarę wprowadzania nowego programu tracą moc przepisy dotychczasowe, dotyczące spraw, uregulowanych niniejszem rozporządzeniem.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) *W. Świętosławski.*

84

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 24 czerwca 1936 r. (Nr. II Pr.-3806/36)

o wprowadzeniu w szkołach nowej ortografji.

(Przedruk z Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z dnia 10 lipca 1936 r. Nr. 4 poz. 80).

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) zarządzam co następuje:

§ 1. Wprowadzam w szkołach zasady nowej ortografji, uchwalone przez Komitet Ortograficzny Polskiej Akademji Umiejętności, a ustalone w wydawnictwie: Uchwały Komitetu Ortograficznego Polskiej Akademji Umiejętności, Kraków 1936.

§ 2. Sposób wprowadzenia nowej ortografji określa oddzielna instrukcja, ogłoszona jako załącznik do niniejszego rozporządzenia.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1936 r.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) *W. Świętosławski.*

Załącznik do rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 24 czerwca 1936 r. (Nr. II Pr. 3806/36.

INSTRUKCJA

w sprawie wprowadzenia nowej ortografji w szkołach ogólnokształcących, zawodowych i szkołach wieczornych dla dorosłych.

I. Sposób wprowadzenia nowej ortografji w nauce szkolnej.

Nową ortografję wprowadza się zasadniczo we wszystkich klasach (oddziałach) szkół ogólnokształcących, klasach i kursach szkół zawodowych oraz w szkołach wieczornych dla dorosłych od początku roku szkolnego 1936/37. Do stosowania zasad nowej ortografji należy uczniów wdrażać stopniowo; w ciągu roku szk. 1936/37 można ustosunkowywać się tolerancyjnie do omyłek, popełnianych przez nich w swobodnych wypracowaniach piśmiennych. W ćwiczeniach ortograficznych natomiast należy położyć nacisk na poprawne stosowanie zasad nowej ortografji. Przy nadarzających się sposobnościach nauczyciel winien uświadomić uczniom odstępstwa od zasad nowej ortografji, występujące w podręcznikach, w których zastosowano ortografję dotychczasową, i dać wskazówki poprawienia podręcznika.

A. Szkoła powszechna trzeciego stopnia.

1. W związku z wprowadzeniem nowej ortografji zmienia się materjał z zakresu ortografji, wymieniony w programie[1]) publicznych. szkół powszechnych trzeciego stopnia z polskim językiem nauczania, jak następuje:

Na stronie 116:

Klasa V.

Materjał ortograficzny: a) użycie liter *ó* obok *u*, *rz* obok *ż* i *sz*, *h* obok *ch*; litery *ą* i *ę* obok połączeń literowych *om*, *on*, *em*, *en* w wyrazach rodzimych i obcych (typy: *wąs*, *brąz*—*kompas*, *konwalja*, *zamęt*—*atrament*); pisownia końcówek narzędnika i miejscownika liczby pojedyńczej i narzędnika liczby mnogiej w deklinacji zaimkowej i przymiotnikowej: *ym*, *ymi*; czasowników: *ą*, *ę*, *am*, *emy*, *imy*; pisownia niektórych cząstek wyrazów: *ski*, *dzki*, *cki*, *stwo*, *dztwo*, *ctwo* i t. p.; łączne i rozdzielne pisanie wyrazu *nie* i cząstki *by*; znaki przestankowe w zdaniu rozwiniętem i złożonem;

b) pisownia często spotykanych wyrazów obcych (litery *i* i *j*), pisownia początkowych cząstek wyrazu *z* i *s*.

Na stronie 161—162:

Klasa VI.

Materjał ortograficzny: a) użycie liter *ó* obok *u*, *rz* obok *ż* i *sz*, *h* obok *ch*; grupy głosek *kie*, *gie* i *ke*, *ge* w wyrazach swojskich i zapożyczonych; najważniejsze przypadki pisowni poszczególnych form deklinacji rzeczowników (np. końcówki; *ą* i *om*, *ę* i *e*, *i* i *ij* i t. p.), przymiotników, zaimków, liczebników (np. końcówki *ym*, *ymi*, formy *dwu*, *dwóch*

[1]) Program nauki w publicznych szkołach powszechnych trzeciego stopnia z polskim językiem nauczania (Tymczasowy), Wydanie Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych we Lwowie z r. 1934.

i t. p.; imiesłowy na *łszy* i *wszy*; pisownia form bezokolicznika: *yć*, *eć*, *ić*, *ć*, *c*, dalsza wprawa w użyciu znaków przestankowych w zdaniu pojedyńczem rozwiniętem oraz zdaniu złożonem;

b) pisownia często spotykanych wyrazów obcych (litery *i* i *j*); użycie pojedyńczych i podwójnych liter (*miękki*, *ranny*, *szklany*); łączne i rozdzielne pisanie przymiotników złożonych, przysłówków i zrostów, cząstek: *no*, *że*, *li*, *czy*; pisownia początkowych cząstek wyrazu *z* i *s*, *ś* i *ź*.

2. W klasach I—IV nie należy wprowadzać specjalnych ćwiczeń, mających na celu opanowanie nowej ortografji. Przyswajanie uczniom sposobu pisania, dostosowanego do nowych zasad, wystąpi przygodnie w związku z różnemi ćwiczeniami piśmiennemi.

Jeżeli *w klasie I* pojawi się w elementarzu niezgodność z zasadami nowej ortografji (takie przypadki są w zatwierdzonych do użytku szkolnego elementarzach nieliczne), nauczyciel winien wyraz lub zdanie podane w elementarzu napisać na tablicy według nowej ortografji i polecić uczniom wprowadzić w tekście elementarza odpowiednie poprawki. Zdań lub wyrazów, wymienionych w elementarzu, w których występują niezgodności z nową ortografją, nie należy zadawać do przepisywania ani na pracę domową ani też na pracę cichą w klasie.

W *klasach II—IV* należy unikać zadawania do przepisywania z książki (czytanki) takich urywków, w których występują niezgodności z nową ortografją. Jeżeli zaś to jest nieuniknione, należy przed przepisaniem polecić uczniom wprowadzić w tekście odpowiednie poprawki.

Teksty, przeznaczone do pisania z pamięci i ze słuchu, powinny być pisane według nowej ortografji (nie należy ich jednak specjalnie pod tym kątem układać).

Ponieważ materjał ortograficzny, wymieniony w programie *klasy V i VI* (por. wyżej pkt. 1), zawiera wszystkie te przypadki, w których nowa ortografja wprowadza zmiany, należy w tych klasach organizować celowo ćwiczenia, mające doprowadzić do opanowania nowego sposobu pisania. Dotychczas zatwierdzone podręczniki do ćwiczeń ortograficznych poddane zostaną rewizji i po jej przeprowadzeniu ukażą się w druku w postaci, dostosowanej do zasad nowej ortografji.

W *klasie VII* należy z początkiem roku szkolnego organizować systematyczne ćwiczenia w zakresie zmian, wprowadzonych przez nową ortografję, następnie zaś utrwalać nowy sposób pisania, w szczególności w związku z przewidzianem w programie powtarzaniem całości materjału ortograficznego.

B. Szkoły powszechne pierwszego i drugiego stopnia.

W klasach I i II szkół powszechnych pierwszego stopnia oraz w klasach I—V szkół powszechnych drugiego stopnia należy dostosować się do wskazań, podanych powyżej dla szkół trzeciego stopnia.

W klasach III i IV szkół powszechnych pierwszego stopnia oraz w klasie VI szkół powszechnych drugiego stopnia wprowadzenie nowej ortografji będzie znacznie ułatwione wskutek używania przez uczniów podręczników, dostosowanych do jej zasad.

C. Szkoły średnie ogólnokształcące, szkoły zawodowe oraz szkoły wieczorne dla dorosłych.

We wszystkich klasach szkół średnich ogólnokształcących, klasach i kursach szkół zawodowych oraz w szkołach wieczornych dla dorosłych należy z początkiem roku szkolnego organizować systematyczne ćwiczenia w zakresie zmian, wprowadzonych przez nową ortografję, następnie zaś utrwalać nowy sposób pisania przy nadarzających się sposobnościach. W przypadkach wątpliwych uczniowie powinni posługiwać się słownikiem ortograficznym.

II. Sposób wprowadzenia nowej ortografji w wydawnictwach szkolnych.

1. Nowa ortografja będzie wprowadzona:

a) w podręcznikach dla klas III i IV szkół powszechnych pierwszego stopnia oraz dla klasy VI szkół powszechnych drugiego stopnia.

b) w podręcznikach do nauki religji rzymsko-katolickiej dla klasy III szkół powszechnych trzeciego stopnia oraz dla klasy I gimnazjum.

Podręczniki wyżej wymienione znajdą się w użytku szkolnym z początkiem roku szkolnego 1936/37.

c) We wszystkich podręcznikach i wydawnictwach, które zostaną zatwier-

dzone do użytku szkolnego po dniu 1 września 1936 r.

2. Dawna ortografja może być nadal stosowana:

a) W nowych nakładach podręczników, które zostały dozwolone do użytku szkolnego przed dniem 1 września 1936 r. — aż do upłynięcia okresu dozwolenia danego podręcznika; przepis ten nie obejmuje podręczników do nauki ortografji.

b) W nowych nakładach książek pomocniczych i książek do czytania dla młodzieży, zatwierdzonych do użytku szkolnego przed dniem 1 września 1936 r. — aż do 1 września 1940 r.

3. Wszelkie książki i wydawnictwa szkolne, drukowane według zasad dawnej ortografji, a znajdujące się w bibljotekach szkolnych, mogą pozostawać w użytku szkolnym aż do zupełnego zniszczenia.

85

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 26 czerwca 1936 r. (Nr. II S-2417/36)

w sprawie otwarcia państwowego gimnazjum w Szczuczynie Nowogródzkim.

(Przedruk z Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z dnia 10 lipca 1936 r. Nr. 4 poz. 93).

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304) oraz § 2 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 31 października 1933 r. (Nr. IPr-3776/36) o reorganizacji gimnazjów państwowych (Dz. Urz. Min. W .R. i O. P. Nr. 13, poz. 184) zarządzam, co następuje:

§ 1. Z początkiem roku szkolnego 1936/37 przekształca się klasy gimnazjalne, istniejące przy państwowem Seminarjum Nauczycielskiem Męskiem w Szczuczynie Nowogródzkim, na Państwowe Gimnazjum koedukacyjne.

§ 2. Nowoutworzone Państwowe Gimnazjum przejmuje mienie Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego w Szczuczynie Nowogródzkim.

§ 3. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1936 r.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
(—) *W. Świętosławski.*

86

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
i OŚWIECENIA PUBLICZNEGO
——
Warszawa.

OKÓLNIK Nr. 71

z dnia 30 lipca 1936 r. (BP-15338/36)

w sprawie przyjmowania interesantów.

Pan Prezes Rady Ministrów ustalił okólnikiem Nr. 45 jednolite dla całego Państwa i wszystkich urzędów oraz instytucyj państwowych zasady przyjmowania i załatwiania interesantów.

W związku z powyższem zarządzam by:

— z reguły przyjmowanie i załatwianie interesantów odbywało się we wszystkie dni urzędowe w godzinach od 10-12 we wszystkich podległych mi pośrednio i bezpośrednio urzędach i instytucjach na całym obszarze Państwa, podobnie jak to ma miejsce w starostwach;

— forma załatwiania była konkretna i kompetentna, a więc załatwiający musi być do tego uprawniony czy z racji zajmowanego stanowiska, czy z tytułu delegacji;

— czasokres przyjmowania i załatwiania interesantów nie był traktowany sztywno (np. w stosunku do nauczycieli, którzy w tym terminie są zajęci w szkołach); przedłużenie poza godziny obowiązkowe zależy od ilości zgłaszających się, jak również i czasu koniecznego do ich załatwienia. Dane praktyczne powinny decydować o ilości potrzebnych urzędników do przyjmowania i załatwiania interesantów w danym urzędzie;

— poza normalnym czasokresem przyjęć uwzględniano załatwianie interesantów zamiejscowych;

— urzędnikom, obowiązanym do przyjmowania interesantów, nie wolno było w go-

dzinach na to przeznaczonych wyznaczać innych zajęć, pod pozorem których uchylaliby się od tych przyjęć;

— we wszystkich urzędach i instytucjach, pod tablicą, zawierającą nazwę urzędu czy instytucji, była umieszczona druga z napisem: „Przyjmowanie interesantów od godziny 10 do 12”, usunięte natomiast zostały wszelkie dotychczasowe pouczenia, sprzeczne z powyższemi.

Minister:

W. Świętosławski.

87

OKÓLNIK Nr. 72

z dnia 6 sierpnia 1936 r. (Nr. II P-5162/36)

w sprawie pomocy w kształceniu wybitnie zdolnych uczniów — dzieci rolników.

(Przedruk z Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z dnia 7 sierpnia 1936 r. Nr. 6 poz. 126)

Umożliwienie uczniom (uczenicom) publicznych szkół powszechnych, najzdolniejszym i wybitnie wartościowym pod względem charakteru, dalszych studjów aż do akademickich włącznie, jest sprawą pierwszorzędnej wagi. Specjalną zaś troską należy otoczyć wybitnie zdolnych uczniów pochodzących ze wsi.

Zadanie to musi być podjęte przez całe społeczeństwo i poparte przez władze szkolne i organy samorządowe.

Celem zapoczątkowania tej akcji Pan Minister Spraw Wewnętrznych załączonym okólnikiem z dnia 29 lipca 1936 r. Nr. SS-53/49—1 wezwał PP. Wojewodów i Przewodniczących Wydziałów Powiatowych do podjęcia starań, by każda gmina wiejska ustanowiła jedno stypendjum dla umożliwienia najzdolniejszym uczniom, pochodzącym z danej gminy uczęszczania do szkoły średniej ogólnokształcącej lub zawodowej, a w szczególnych wypadkach i do szkoły akademickiej.

Niezależnie od tego pożądane jest zaopiekowanie się ze strony gmin wartościowymi uczniami (uczenicami) publicznych szkół powszechnych I stopnia, szczególnie uczęszczającymi do klasy III, by im umożliwić przejście do szkół II lub III stopnia.

W związku z tem proszę PP. Kuratorów, Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów (ki), Kierowników (czki) szkół wszystkich typów oraz ogół Nauczycielstwa o dołożenie stałych usilnych starań, by zainicjowana przez Rząd akcja wydała jak najwydatniejsze rezultaty i była zapoczątkowana już w roku bieżącym.

Dyrekcje szkół państwowych zwolnią w pierwszem półroczu stypendystów gminnych od opłaty taksy administracyjnej, a dalsze zwolnienia uzależnią od postępów ich w nauce szkolnej.

Szczegółowy tryb postępowania w sprawie udzielania wspomnianych stypendjów określa załączona instrukcja.

Załączniki.

w. z. Ministra:

(—) *Jerzy Ferek- Błeszyński.*

Załącznik 1 do Okólnika Nr. 72

INSTRUKCJA

w sprawie przyznawania stypendjów wybitnie zdolnym uczniom—dzieciom rolników.

1. Kierownictwa publicznych szkół powszechnych wybiorą corocznie dwu wybitnie zdolnych i godnych pomocy uczniów (uczenice)—dzieci rolników, kończących szkołę, względnie odpowiednią klasę (kurs programowy), dającą podstawę do przejścia do szkoły powszechnej wyższego stopnia lub szkoły innnego typu.

2. Wybranych kandydatów na stypendja kierownictwa szkół zgłoszą zarządom gmin według następującego formularza:

Publiczna Szkoła Powszechna w . . . .

Do Zarządu Gminy

w . . . .

Powołując się na zarządzenie Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 6 sierpnia 1936 r. Nr. II P-5162/36 oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 29 lipca 1936 r. Nr. SS/53/49-1, zawia-

damiam, iż z pośród uczniów szkoły, zasługujących na pomoc w dalszem kształceniu, najzdolniejszymi i najbardziej wartościowymi są:

1. . . . . zamieszkały w . . . . obecnie uczeń klasy . . . . .
2. . . . . zamieszkały w . . . . obecnie uczeń klasy . . . . .

Ze względu na uzdolnienia i zainteresowania tych uczniów należałoby, zdaniem kierownictwa szkoły, skierować ich do szkół następujących:

1. . . . .
2. . . . .

. . . ., dnia . . . . 193 . . r.

Kierownik (czka) Szkoły

(pieczęć)

3. Jeżeli w szkole brak odpowiednich kandydatów kierownictwo szkoły powinno o tem zawiadomić zarząd gminy.

4. O przyznaniu lub odmowie pomocy gminnej zgłoszonym kandydatom decyduje specjalna komisja, powołana przy zarządzie gminnym.

5. W skład komisji wchodzą: wójt gminy, nauczyciel wskazany przez inspektora szkolnego, oraz delegat gminnego samorządu szkolnego, a gdzie niema organów gminnego samorządu szkolnego—osoba powołana przez zarząd gminy.

6. Wymienione w punkcie 4 i 5 komisje winny zbadać możliwości dalszego kształcenia się zgłoszonych kandydatów i po porozumieniu się z ich rodzicami (opiekunami) wybrać z pośród nich takich, dla których pomoc jest najbardziej wskazana i właściwa, a następnie ustalić wysokość i rodzaj pomocy wybranym—w ramach określonych w budżecie gminy.

7. Zgłoszenia kandydatów winny kierownictwa szkół dokonywać w ciągu kwietnia każdego roku, decyzje zaś o przyznaniu stypendjów winny zapadać w maju, by można było normalnie wyzyskać okres przeznaczony na egzaminy i przyjmowanie uczniów do szkół.

8. Wymienione wyżej komisje winny opiekować się stypendystami i badać wyniki ich pracy szkolnej, od których należy uzależniać przyznawanie dalszej pomocy.

9. W roku bieżącym ze względu na spóźniony czas sprawę należy traktować w trybie wyjątkowym i rozpocząć akcję natychmiast. Dyrekcje szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych w razie otrzymania zgłoszeń kandydatów—stypendystów gminnych zorganizują dodatkowe egzaminy wstępne.

Załącznik 2-gi do Okólnika Nr. 72.

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH
Nr. SS. 53/49-1.

Pomoc w kształceniu dla wybitnie zdolnych dzieci rolników.

Do

PP. Wojewodów (wszystkich) i Przewodniczących Wydziałów Pow.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podjęło inicjatywę umożliwienia dzieciom niezamożnych rolników, uczęszczającym do publicznych szkół powszechnych i odznaczającym się zdolnością i wybitną wartością pod względem charakteru, dalszych studjów, aż do akademickich włącznie.

Uznając całkowicie wagę zagadnienia ze stanowiska społecznego i państwowego zwłaszcza ze względu na potrzebę stałego zasilania kadr fachowej inteligencji ludźmi zdolnymi i wartościowymi z ośrodków wiejskich z pośród rodzin rolniczych, uważam za celowe, ażeby akcję powyższą podjęły i poparły gminy wiejskie, jako organizacje o najszerszej podstawie społecznej i bezpośrednio zainteresowane w szerzeniu oświaty wśród podstawowej grupy swych członków, jakimi są rolnicy, grupy zarówno najliczniejszej, jak i najbardziej potrzebującej pomocy.

To też proszę PP. Wojewodów (Przewodn. Wydz. pow.) o ujęcie w swe ręce sprawy spopularyzowania powyższej akcji, przy uwzględnieniu następujących wytycznych:

1) każda gmina wiejska w drodze corocznej uchwały rady gminnej powinna utworzyć jedno stypendjum dla najzdolniejszego i najbardziej wartościowego ucznia szkoły powszechnej, będącego dzieckiem rolników danej gminy;

2) wysokość stypendjum rocznego, w za-

leżności od warunków, wynosić powinna około 600 zł. Wydatek ten zapreliminować należy w dziale VI zwyczajnego budżetu administracyjnego;

3) tylko w razie nader ciężkiego stanu finansowego gminy, nie pozwalającego na pokrycie całkowitej kwoty stypendjum, powinien w tym wypadku przyjść z pomocą Wydział Powiatowy, uzupełniając stypendjum resztą brakującej kwoty z własnych funduszów;

4) akcją należy pokierować w ten sposób, by realizowania jej obowiązkowo rozpocząć już w bieżącym roku;

5) wskazówki, dotyczące strony technicznej przyznawania stypendjów uczniom-dzieciom rolników, będą podane dodatkowo w instrukcji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, bądź podległych mu władz szkolnych.

Wyrażam przekonanie, że inicjatywa Rządu, zmierzająca do podniesienia stanu kulturalnego ośrodków wiejskich, znajdzie pełne zrozumienie wśród wszystkich gmin wiejskich na terenie Rzeczypospolitej.

Udział w powyższej akcji gmin wiejskich i powiatowych związków samorządowych nie wyklucza, oczywiście, możności podobnej inicjatywy lokalnych organizacyj, związków i stowarzyszeń społecznych oraz kulturalno-oświatowych, bądź też jednostek. Zaznaczam jednak, iż akcja społeczna, o ile będzie podjęta, musi mieć charakter (samorzutny) dobrowolny, a zatem nie może doznawać jakiegokolwiek nacisku ze strony władz.

Proszę PP. Wojewodów o przyłożenie osobiście wszelkich starań ku należytemu i sprawnemu zrealizowaniu podjętej akcji i złożenie mi sprawozdań o jej przebiegu do dnia 15 września r. b.

Minister:
(—) *Sławoj Składkowski.*

88

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa, dn. 10 lipca 1936 r.
Nr. II P—3132/36.

Działalność Związku Bibljotekarzy Polskich.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zwraca uwagę na działalność fachową Związku Bibljotekarzy Polskich, mającą znaczenie dla bibljotekarstwa szkolnego. Związek ten jest osobą prawną, jego siedzibą — miasto st. Warszawa, a terenem działalności—cała Rzeczpospolita Polska. Zadaniem Związku jest między innemi: zespalanie bibljotekarzy polskich celem skutecznego działania w kierunku nabywania i pogłębiania fachowej wiedzy, czuwanie nad prawidłową organizacją i rozwojem bibljotek, czytelń i pracowni bibljograficznych, oraz nad rozszerzaniem i podtrzymywaniem zamiłowań do naukowej i fachowej pracy w dziedzinie bibljotekarstwa i bibljografji. Dla spełnienia tych zadań Związek Bibljotekarzy urządza fachowe kursy, odczyty, wystawy, wycieczki bibljotekarskie i współdziała w szerzeniu wykształcenia zawodowego.

Z ramienia Związku działa w Warszawie Poradnia Bibljoteczna (ul. Marszałkowska 69 m. 5, telefon 8.40-93), która codziennie udziela informacyj i pomocy w zakresie organizacji i administracji bibljotek, dostarcza wykazów bibljograficznych, formularzy i wzorów urządzeń bibljotecznych, podaje literaturę fachowo-bibljotekarską i t. p.

Związek Bibljotekarzy posiada w chwili obecnej swoje Koła w Krakowie, Lublinie, Lwowie, Poznaniu, Warszawie, Wilnie i Łodzi.

Zdając sobie sprawę z ważności fachowego przygotowania pracowników bibljotecznych nietylko w bibljotekach naukowych, posiadających personel wykwalifikowany (praktyka i państwowy egzamin bibljotekarski), ale i w innych, mniejszych bibljotekach, zwłaszcza szkolnych, zachęcam ogół nauczycieli, a w szczególności pełniących obowiązki bibljotekarzy w Centralnych Bibljotekach Pedagogicznych przy poszczególnych Kuratorjach Okręgów Szkolnych oraz w szkołach średnich ogólnokształcących, powszechnych

i zawodowych, by dla nabycia znajomości zasad bibljotekarstwa, uzupełnienia ich i pogłębienia brali czynny udział w pracach Związku Bibljotekarzy Polskich, uczestniczyli w jego zebraniach dyskusyjnych, kursach i ćwiczeniach.

Podsekretarz Stanu:
(—) *Jerzy Ferek Błeszyński.*

89

OKÓLNIK Nr. 50

z dnia 30 maja 1936 r. (II P-6607/36)

o współpracy nauczycielstwa ze Strażą Graniczną.

(Przedruk z Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z dnia 10 lipca 1936 r. Nr. 4 poz. 100).

Ministerstwo zwraca uwagę na objawy niechęci do Straży Granicznej, zauważone wśród ludności pogranicznej. Akcja Straży Granicznej i odpowiednich urzędów, zwalczających przemytnictwo i przestępstwa graniczne, nie znajduje często zrozumienia wśród tamtejszej ludności i wywołuje rozdrażnienie i niechęć, objawy niepożądane dla Państwa.

W związku z tem Komenda Straży Granicznej zwróciła się do Ministerstwa z prośbą o wydanie zalecenia intensywniejszego wpływania nauczycielstwa na dzieci i młodzież szkół powszechnych w kierunku zwalczania zauważonej niechęci drogą wyjaśnienia zadań i państwowego znaczenia Straży Granicznej.

Ministerstwo, uznając potrzebę zwalczania objawów nieżyczliwego ustosunkowania się do zarządzeń władz granicznych, uważa za szczególnie ważne wyjaśnianie tych spraw przez nauczycielstwo w szkole. Należy jednak brać przy tem pod uwagę całokształt zagadnienia, t. j. mówić o Straży Granicznej, o Korpusie Ochrony Pogranicza, o znaczeniu granic Państwa, konieczności ich obrony i ochrony także w czasie pokoju. Ministerstwo przypomina w związku z powyższem, iż program szkoły powszechnej w dziale języka polskiego i historji przewiduje omówienie spraw wynikających ze specjalnych warunków życia na pograniczu, zatem nauczyciel, pracujący w wymienionych warunkach, ma możność omawiania tych spraw z uczniami; mianowicie w kl. I i II przy organizowaniu uroczystości szkolnych i wyjaśnieniu znaczenia świąt państwowych; w kl. III — przy traktowaniu działu o bezpieczeństwie okolicy; w kl. IV program przewiduje rozpatrywanie życia w różnych okolicach Polski, a więc również na pograniczu, następnie w tej klasie przy nauce geografji można wyzyskać ustęp, tyczący się wiadomości o urzędach państwowych, urzędach własnej wsi lub miasta i przeglądu linji granicznej Polski; w kl. V przy omawianiu sprawy strażników naszych granic—oraz przy nauce jęz. polskiego—przez podanie obrazków z pogranicza polskiego; w kl. VI i VII przy nauce historji można rozważyć sprawy pogranicza, omawiając sprawy odzyskania niepodległości i obowiązki obywatela polskiego wobec Państwa.

Wyjątkowo w razie potrzeby należałoby organizować w szkole raz lub dwa razy do roku kilkunastominutową pogadankę na omawiany temat, niezależnie od traktowania tego tematu w ramach programu szkolnego.

Pożądane jest również, by młodzież gimnazjalna, uczęszczająca do szkół istniejących w pobliżu granic Państwa, była uświadamiana o sprawach tu przedstawionych przy nauczaniu np. geografji Polski, języka polskiego, historji i nauki o Polsce współczesnej.

Ministerstwo zwraca uwagę, że również w programach szkół zawodowych sprawy, związane z poruszonem zagadnieniem, znajdują dostateczne naświetlenie, mianowicie w nauce o Polsce współczesnej (położenie polityczne i gospodarcze po r. 1918), w historji i nauce języka polskiego (obronność i ochrona granic) w geografji gospodarczej (nielegalny przemyt, bilans handlowy), w przedmiotach handlowych (przewóz towarów, cło, praca Straży Granicznej). Momenty te winny być zatem wyzyskane przez nauczycielstwo szkół zawodowych zarówno dla celów poznawczych młodzieży, jak i dla celów wychowawczych.

Ministerstwo poleca tę sprawę rozwadze i taktowi nauczycielstwa pracującego na pograniczu lub w warunkach zbliżonych.

Podsekretarz Stanu:
(—) *Jerzy Ferek Błeszyński.*

90

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa

OKÓLNIK Nr. 45

z dnia 19 maja 1936 r. I R-4454/36

o opłatach stemplowych do duplikatów i odpisów świadectw szkolnych.

Na podstawie pisma Ministerstwa Skarbu z maja 1935 r. Nr. D. V. 38316/5/34 Ministerstwo wyjaśnia, że w myśl art. 154 (ustępu drugiego) ustawy o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z r. 1935 Nr. 64, poz. 404) „świadectwa szkolne nie podlegają opłatom stemplowym". Atoli dokumenty urzędowe, wymienione w art. 157 u. o. s., a wiążące się ze świadectwami szkolnemi, mianowicie duplikaty świadectw szkolnych (t. j. według brzmienia art. 157 — drugie i dalsze egzemplarze dokumentów urzędowych, równobrzmiące z egzemplarzem pierwszym i zaopatrzone w podpis równorzędny), wydawane przez kierownictwa szkół lub przez komisje egzaminacyjne oraz wydawane przez wymienione organa urzędowe odpisy świadectw szkolnych, sporządzone i poświadczone przez te organa i wreszcie poświadczenia zgodności z pierwopisem umieszczone przez wymienione organa na odpisach, sporządzonych nieurzędownie (przez same strony), nie są świadectwami szkolnymi, gdyż ich celem bezpośrednim nie jest zaświadczenie pewnych faktów dotyczących osoby ucznia (lub osoby egzaminowanej), lecz zaświadczenie o treści świadectwa już poprzednio sporządzonego. A zatem owe duplikaty i odpisy, jeżeli są wydawane nie przez szkoły prywatne, ale przez szkoły państwowe i to stronom, a nie bezpośrednio innym urzędom, podlegają opłatom stemplowym, wymienionym w art. 157 u. o. s. Atoli w myśl art. 160 (ustępu ostatniego) w związku z punktem 17 art. 142 świadectwa, wymienione w art. 157, są wolne od opłaty w razie wydania osobie, której stan niezamożności jest niewątpliwie znany organowi urzędowemu, wydającemu dany dokument, jeżeli uiszczenie opłaty nie jest możliwe bez dotkliwego uszczerbku majątkowego.

W tem samem piśmie Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, że w rozumieniu ustawy o opłatach stemplowych publiczne szkoły powszechne są szkołami państwowemi.

Naczelnik Wydziału:

(—) *A. Nowak.*

KURATORJUM
OKRĘGU SZKOLNEGO
WILEŃSKIEGO

Dnia 22 maja 1936 r.
Nr. OR. 15694/36

Do wiadomości i stosowania się.

Naczelnik Wydziału:

(—) *Dr. S. Wroński.*

91

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

Do PP. Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów i Kierowników wszystkich Szkół w Okręgu

z dnia 17 sierpnia 1936 r. Nr. O-17865/36.

w sprawie zwalczania pożarów.

Statystyka za ubiegłe 5 lat wykazuje, że 2.300 pożarów, które wyrządziły szkód pogorzelowych na sumę 9.663.000 zł. spowodowały dzieci. Wielki pożar Dawidgródka w dn. 6 maja r. b., który strawił 350 budynków i pozbawił 200 rodzin dachu nad głową, wywołała swawola dzieci, jak to stwierdziło dochodzenie władz administracyjnych. Szkody spowodowane przez pożary, a wywołane przez dzieci, licząc tylko spalone budynki z pominięciem innych dóbr materjalnych i ofiar w ludziach, wynoszą corocznie prawie 2 miljony zł.

Biorąc powyższe pod uwagę oraz na podstawie pisma Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 9 czerwca 1936 r. Nr. I—Pol. 1648/36 Kuratorjum poleca aby we wszystkich szkołach powszechnych zwracano specjalną uwagę dzieciom szkolnym na klęskę pożarów, uświadamiając je o niebezpieczeństwie nieostrożnego obchodzenia się z ogniem. Materjały do pogadanek dostarczy Inspektoratom Szkolnym Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.

Naczelnik Wydziału:

(—) *J. Lubojacki.*

92

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

Do PP. Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów i Kierowników Szkół w Okręgu.

z dnia 17 sierpnia 1936 r. Nr. O-18683/36.

w sprawie propagandy handlowej w szkołach.

W związku z ujawniającą się na terenie szkół akcją propagandową niektórych firm handlowych, które zwłaszcza pod pozorem pomocy w dożywianiu dzieci usiłują reklamować swoje wyroby—Kuratorjum zwraca uwagę, że wystąpienia firm na terenie szkolnym,—czy to w formie bezpłatnego, bezpośredniego rozdawnictwa wyrobów handlowych wśród młodzieży szkolnej, czy też w formie kolportowania pism reklamowych, czy wreszcie w formie akcji odczytowej—nie mogą mieć miejsca bez żadnych w tym względzie wyjątków,—celem stanowczego uchronienia szkół od walki konkurencyjnej, nie mającej nic wspólnego z pracą szkolną. Ewentualne podarunki firm na dożywianie ubogich uczniów mogą przyjmować jedynie kierownictwa szkół wzgl. opieki szkolne bez jakichkolwiek zobowiązań na rzecz propagandy handlowej tych firm wśród młodzieży szkolnej.

Naczelnik Wydziału:
(—) *J. Lubojacki.*

93

KONKURSY

na posady kierowników szkół.

L. p.	Miejscowość	Obwód szkolny	Stop. org. szkoły	Uwagi
1.	Turzec	nieświeski	7 kl.	Szkoła mieści się w siedzibie gminy przy trakcie Horodziej — Nowogródek.
2.	Zaostrowiecze	„	„	Szkoła mieści się w siedzibie gminy.
3.	Kleck	„	„	Miasto. Mieszkanie w budynku własnym. Komunikacja autobusowa z Rejtanowem i Nieświeżem.
4.	Siejłowicze	„	5 kl.	Budowa szkoły w toku.
5.	Howezna	„	4 kl.	Siedziba gminy przy trakcie Nieśwież—Stołpce.
6.	Wołożyn	wołożyński	7 kl.	Przy szkole jest mieszkanie składające się z 2 pokoi i kuchni. Ziemi niema. Wołożyn miasto powiatowe, odległe od kolei 17 klm. Z koleją jest połączenie autobusowe.
7.	Ławaryszki	Wileńsko-Trocki	3 kl.	Ziemi brak, komunikacja autobusowa.

O stanowiska te mogą się ubiegać kandydaci odpowiadający warunkom wymienionym w art. 11 ustawy z dn. 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dn. 9. XI. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873) Podania należy wnosić drogą służbową do Inspektora Szkolnego w terminie do dni 30 od daty wyjścia niniejszego Dziennika Urzędowego.

94

Wykaz szkół prywatnych, które w roku szkolnym 1936-37 posiadają prawa szkół państwowych.

OKRĄG SZKOLNY WILEŃSKI

A. Prywatne szkoły średnie ogólnokształcące.

Woj. Białostockie.

Grodno — Pryw. gimn. męskie im. H. Sienkiewicza, Koła Polskiej Macierzy — niepełne prawa.

Grodno—I Społeczne gimn. koeduk. Tow. dla utrzymywania gimnazjum — pełne prawa.

Sejny — pryw. gimn. męskie im. św. Kazimierza Kurji Biskupiej—pełne prawa.

Suwałki—pryw. gimn. koeduk. Żyd. Tow. szkoły średniej—niepełne prawa.

Woj. Nowogródzkie.

Baranowicze — pryw. gimn. żeńskie im. Marji z Biellewiczów Piłsudskiej — pełne prawa.

Baranowicze — pryw. gimn. koeduk. Ch. Epsztejna—niepełne prawa.

Słonim — pryw. gimn. koeduk. Żyd. T-stwa szkoły średniej—niepełne prawa.

Woj. wileńskie.

Brasław — pryw. gimn. koeduk. Stowarzyszenia szkoły średniej—niepełne prawa.

Druja—pryw. gimn. koeduk. im. Stefana Batorego—pełne prawa.

Głębokie—pryw. gimn. koeduk. im. Unji Lubelskiej w Głębokiem — niepełne prawa.

Wilno — pryw. gimn. męskie O. O. Jezuitów—pełne prawa.

Wilno—pryw. gimn. ks. ks. Misjonarzy—niepełne prawa.

Wilno—pryw. gimn. żeńskie im. św. Katarzyny P. P. Benedyktynek—niepełne prawa.

Wilno—pryw. gimn. żeńskie S. S. Nazaretanek—pełne prawa.

Wilno — pryw. gimn. koeduk. Ch. Epsztejna i I. Szpajzera—pełne prawa.

Wilno—pryw. gimn. koeduk. „Oświata"—pełne prawa.

Wilno—pryw. gimu. koeduk. z litewskim jęz. nauczania im. Witolda Wielkiego — niepełne prawa.

Wilno—pryw. gimn. koeduk. z rosyjskim jęz. nauczania im. Al. Puszkina — niepełne prawa.

Wilno — pryw. gimn. koeduk. z żydowskim jęz. nauczania Z. C. K. O. — niepełne prawa.

Wilno — pryw. gimn. koeduk. im. ks. Piotra Skargi—niepełne prawa.

95

KOMUNIKATY.

Podziękowanie.

Przewodniczący Wojewódzkiego Komitetu W. F. i P. W. Pan Wojewoda L. Bociański pismem z dnia 26.V.1936 r. Nr. W. F. 25/36, złożył podziękowanie na ręce Pana Kuratora O. S. Wil. niżej wymienionym p.p. Nauczycielom szkół powszechnych za wyróżniającą się współpracę z organizacjami przysposobienia wojskowego:

1) Łukaszewiczowi Stanisławowi z Mołodeczna,

2) Minkiewiczowi ze Słobódki, pow. Oszmiańskiego,

3) Strenkowi Franciszkowi z Żupran, pow. oszmiańskiego,

4) Glińskiemu z Gaucie, p. oszmiańskiego,

5) Zienowiczowi ze Śniagan, pow. oszmiańskiego,

6) Kostrzewskiemu B. z Maciulan, pow. oszmianskiego,

7) Chociłowskiej K. z Klidzinian, pow. oszmiańskiego,

8) Bondarowowi z Krewa, pow. oszmiańskiego,

9) Sławeckiemu z Korend, pow. oszmiańskiego,

10) Czajce H. z Grygielan, pow. oszmiańskiego,

11) Pytlowi K. z Holszan, pow. oszmiańskiego,

12) Soroko J. z Siemiernik, pow. oszmiańskiego,

13) Duplównie z Wołowik, pow. oszmiańskiego,

14) Pietraszowi A. z Borci, pow. oszmiańskiego,

15) Pienasowi J. z Dziewieniszek, pow. oszmiańskiego,

16) Rymczewskiej z Krakun, pow. oszmiańskiego,

17) Romanowskiej Zofji z pow. wileńsko-trockiego.

18) Stankiewiczównie Zofji z pow. wileńsko-trockiego,

19) Borysowi Stefanowi z pow. wileńsko-trockiego,

20) Matarewiczowi Antoniemu z pow. wileńsko-trockiego,

21) Kasprowiczowi Zygmuntowi z Wilna,

22) Moskwie Romanowi z wsi Klausy pow, brasławskiego,

23) Czerwieńciowi Bartłomiejowi z N. Pohostu pow. brasławskiego,

24) Ostaszkiewiczowi z w. Szczerbiszki pow. święciańskiego,

25) Młynarczykowi Janowi z Podbrodzia,

26) Maciusowiczowi Józefowi ze Święcian,

27) Strzepkównie Bronisławie z Wiazynia pow. wilejskiego,

28) Musze Piotrowi z Wilejki,

29) Kapturowi Stefanowi z Mejszagoły pow. wil.-trockiego,

30) Doktorowi Michałowi z Trok,

31) Michniewiczowi Wilhelmowi z Anglenik pow. wil.-trock.,

32) Jeziorkowi Janowi z Krzywicz pow. wilejskiego,

33) Gaurze Józefowi z Borodzienicz pow. brasławski.

Egzaminy państwowe.

Komisja Egzaminów Państwowych w Wilnie na Nauczycieli Szkół Średnich podaje do wiadomości, że egzaminy państwowe na nauczycieli szkół średnich w okresie egzaminacyjnym j e s i e n n y m rozpoczną sią 3 października br.

Dopuszczeni do egzaminu—w myśl § 12 rozp. Min W. R. i O. P. z dn. 9 października 1924 r. w brzmieniu, nadanem mu rozporządzeniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 24 kwietnia 1935 r. (Dz. U. R. Nr. 36 poz. 253)—kandydaci, którzy pragną przystąpić doń w tym okresie, winni zgłosić się pisemnie do Komisji Egzaminacyjnej w terminie do 12 września br., składając jednocześnie opłatę 75 zł.

Rozkład i terminy egzaminów będą podane do wiadomości zainteresowanych drogą ogłoszenia w lokalu Komisji Egzaminacyjnej (Uniwersytet, ul. Uniwersytecka 3, II p.).

Legitymacje szkolne.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dn. 30. VI. 36. r. Nr. I. Praw. 2540/75/36 po porozumieniu się z Ministerstwem Komunikacji wyjaśnia, że uczniowie (słuchacze), którzy w danym roku kalendarzowym kończą 30 lat, mogą jeszcze korzystać z legitymacyj szkolnych, uprawniających do zniżek kolejowych do k o ń c a s t y c z n i a n a s t ę p n e g o r o k u k a l e n d a r z o w e g o, poczem klauzula o uprawnieniu do ulg kolejowych powinna być na legitymacji bezwzględnie przekreślona.—

Wobec powyższego uczniom (słuchaczom), którzy ukończyli 30 lat i:

a) posiadają legitymacje wzoru Nr. 1a)—klauzulę o uprawnieniu do ulg kolejowych należy skreślać przy zatwierdzaniu ważności legitymacji na drugie półrocze szkolne w (końcu stycznia),

b) posiadają legitymacje wzoru Nr. 1 b) 1 c)—klauzulę o uprawnieniu do ulg kolejowych należy skreślać również w końcu stycznia, przy potwierdzaniu ważności legitymacji na miesiąc luty.

Nr. O 21361/36.

Film „Róża".

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego poleca uwadze film p. t. „Róża", który Komisja Oceny Filmów uznała za „dozwolony dla młodzieży od lat 12" oraz za „kształcący". Film nadaje się dla młodzieży szkół średnich.

N.O. 17370/36.

96

Część Nieurzędowa

Teatr dla młodzieży szkół średnich w Wilnie i okolicy w roku szkolnym 1935/36.

W ciągu sierpnia i września 1935 r. dokonałem doboru sztuk teatralnych w porozumieniu z Dyrekcją Teatru Miejsk. na Pohulance, Kołem Polonistów w Wilnie i kierowniczką Ogniska metodycznego jęz. polskiego, nadto omówiłem z kierownikiem literackim Teatru Miejskiego sposoby informowania młodzieży o wartościach technicznych i stylach reżyserji.

Po zatwierdzeniu repertuaru przez Pana Kuratora O. S. odbyłem konferencje z przedstawicielami Teatru Miejskiego w sprawie wymaganego przez Kuratorjum poziomu artystycznego zamierzonych przedstawień.

Następnie na podstawie doświadczeń z lat ubiegłych opracowałem zasady organizacji widowisk w porozumieniu z Dyrekcjami szkół średnich. Szczegółowe instrukcje w tych sprawach podano do wiadomości Dyrekcji szkół w piśmie K.O.S.W. z dnia 28 września 1935 r. za nr. II-32688/35.

W myśl tega pisma odbyły się następujące imprezy sceniczne:

1) Recytacje p. Marjusza Maszyńskiego przy otwarciu 4-go sezonu teatru szkolnego w dn. 23 września 1935 r.

2) 12 przedstawień komedji Al. Fredry „Damy i Huzary".

3) 13 przedstawień „Edypa" Sofoklesa.

4) 12 przedstawień „Grubych Ryb" Bałuckiego.

5) 13 przedstawień kom. Moljera „Mieszczanin szlachcicem".

6) 13 przedstawień komedji Gogola „Rewizor".

7) 6 przedstawień komedji „Wesele Figara" Beaumarchais.

8) 12 przedstawień „Makbeta" Szekspira.

9) 6 przedstawień „Świerszcz za kominem" K. Dickensa.

Ogółem odbyło się 87 przedstawień 8-iu sztuk.

Brało udział w przedstawieniach 36 szkół średnich m. Wilna, N.-Wilejki i Trok w tej liczbie: 16 gimnazjów ogólnokształcących, 1 seminarjum duchowne prawosławne, 8 zakładów kształcenia nauczycieli i 11 szkół średnich zawodowych z ogólną liczbą uczniów (ic) 6.880.

Na jedno przedstawienie przydzielano ok. 600 biletów. W ciągu roku szkolnego na przedstawieniach teatralnych dla szkół było w Teatrze Miejskim na Pohulance 49.998 widzów, w tem 48.766 uczniów (ic) i 1232 z pośród nauczycieli.

Za widowiska, zorganizowane w b. r. szk. wypłacono Dyrekcji Teatru Miejskiego na Pohulance 25.155 zł.

Wszystkie sztuki reżyserowano bardzo starannie, w przewidzianych terminach i sprężyście. Zwrócono szczególną uwagę na wyzyskanie wrażeń teatralnych przy opracowywaniu na lekcjach literatury polskiej. Nauczyciele informowali młodzież zawczasu o repertuarze, poddawali analizie widziane przedstawienia, często czerpali z dyskusyj na tematy teatralne materjał do wypracowań z j. polskiego.

Opieka nad młodzieżą, uczęszczającą do teatru szkolnego była zorganizowana starannie. Niedociągnięcia w poszczególnych wypadkach były niezwłocznie korygowane.

Na zakończenie obecnego sezonu teatralnego zorganizowałem ankietę, która obecnie w ilości ok. 6000 kart z odpowiedziami jest w toku opracowania.

Ostateczne wyniki ankiety, jak i szczegółowe zobrazowanie wszystkich zagadnień, związanych z podjętą przed 4-oma laty akcją teatru szkolnego, będą podane do publicznej wiadomości w druku.

Z całą objektywnością można stwierdzić, że akcja teatru szkolnego, w pierwszych latach spotykająca dość liczne trudności, obecnie zyskała całkowite uznanie tak wśród młodzieży, jak i rodziców.

W wyniku tego życzliwego ustosunkowania się społeczeństwa do akcji teatru szkolnego opłaty na fundusz teatralny przy K. O. S. W. wpływały normalnie.

Najważniejszą zdobyczą akcji teatru dla szkół jest pozyskanie szerokich kół młodzieży dla sztuki scenicznej. W związku z tem znacznie podniósł się poziom zainteresowań estetycznych, moralnych i społecznych wśród młodzieży, jak to wynika z porównania ankiet, przeprowadzonych w szkołach w r. 1933, 1935 i 1936.

E. Rz.

97

Teatr Międzyszkolny w Wilnie w r. szkolnym 1935/36.

Rok sprawozdawczy jest 5-tym rokiem istnienia Teatru Międzyszkolnego w Wilnie.

Bezpośrednie kierownictwo Teatru sprawuje w dalszym ciągu p. prof. Stefan Wygonowski. Na stanowisku reżysera nastąpiła zmiana: ustąpił p. Bortkiewicz, powrócił do pracy p. A. Kisielewicz.

W I półroczu wystawiono rewję p. t. „Zdobywamy radjostację“. Tekst, tańce, muzyka pomysłu młodzieży. W literackiem przygotowaniu rewji współdziałali przedstawiciele grupy „Młodych poetów w Wilnie“.

W wykonaniu rewji wzięła udział młodzież nast. gimnazjów wileńskich: im. Adama Czartoryskiego, E. Orzeszkowej, A. Puszkina, Mickiewicza i Słowackiego.

W grudniu 1935 r. nastąpiło w obecności P. Kuratora O. S. otwarcie stałej sali teatralnej, poprzedzone przemówieniem wiz. E. Rzeszowskiego, jako opiekuna akcji teatralnej na terenie szkolnym.

Rewja „Zdobywamy radjostację“ była przedstawiana 3-krotnie z dużem powodzeniem. Sprzedano przeszło 1500 biletów w cenie od 1 zł. do 20 gr. Dochód przeznaczono na urządzenie sali Teatru Międzyszkolnego.

Ideologiczne podstawy Teatru Międzyszkolnego dostatecznie już się skrystalizowały i dają się ująć krótko w nast. formule: jak najmniej szablonu, jak najwięcej inicjatywy i pomysłowości młodzieży; jak najmniej indywidualnych popisów i zwyczajów sceny amatorskiej, jak najwięcej gry zespołowej w samodzielnych oryginalnych inscenizacjach z uwydatnieniem zbiorowości w gestach, mimice, chóralnych pieśniach i choreografji.

Reżyserja ma za zadanie skoordynowanie wszystkich środków ekspresji i podporządkowanie ich zasadzie zbiorowego działania na scenie.

Przy tem nastawieniu usuwa się z gry młodzieży cechy indywidualne wykonawców, w tem przeświadczeniu, aby młodzież szkolna różnych narodowości (polskiej, rosyjskiej, żydowskiej, białoruskiej) uczęszczająca do szkół państwowych i prywatnych, polskich i mniejszościowych, mogła zapomnieć o różnicach, a nabrać przekonania do efektów scenicznych zbiorowego działania. Celem realizacji powyższych zasad młodzież albo samodzielnie komponowała całość przedstawienia, jak to miało miejsce przy wystawieniu rewji „Zdobywamy radjostację“, albo dorabiała swą interpretację do gotowego tekstu, jak to przeprowadzono przy wystawieniu komedji Plauta „Bracia“ w polskiem tłomaczeniu prof. Przychockiego. W opracowaniu scenicznem antycznej komedji wzięła udział młodzież gimn. Mickiewicza, Słowackiego, gimn. rosyjskiego im. A. Puszkina, Zygmunta Augusta i OO. Jezuitów.

Opinja o tem przedstawieniu tak ze strony prasy, jak i profesorów USB. są dodatnie.

Widzów było 700, stosunkowo mało z powodu rozpoczęcia egzaminów maturalnych.

Dalszy ciąg przdstawień „Braci“ przeniesiono na pierwszą połowę września 1936 r.

Porozumienie międzyszkolne w sprawie prób i ćwiczeń teatralnych przeprowadza z dużym taktem p. prof. Wygonowski, który też czuwa nad stroną wychowawczą i punktualnością w pracy.

W ciągu 5 lat pracy w Teatrze Międzyszkolnym p. prof. Wygonowski zdobył sobie ogólne uznanie.

W roku następnym mają być zorganizowane 2 imprezy sceniczne, polegające na inscenizacji materjału literackiego i pieśni ludowych. Przewidziane jest zacieśnienie współpracy z komisją teatralną Oświaty Pozaszkolnej przy K. O. S. W.

E. Rz.

98

Szkolny Teatr Objazdowy

(pod kier. p. Zelwerowiczówny Heleny) w r. szk. 1935/36.

Repertuar Szkolnego Teatru Objazdowego dobrany był w porozumieniu z Kuratorjum i składał się z następujących sztuk:

1) Powrót posła—J. Niemcewicza,
2) Oberżystka—Goldoni'ego,
3) Most—Szaniawskiego,
4) Pocieszne wykwintnisie—Moljera,
5) Świeczka zgasła—Fredry,
6) Niespodzianka—Rostworowskiego.

Przedstawienie powyższych sztuk dla uczniów-ic gimnazjów odbywały się w następu-

jących miejscowościach: Oszmianie, Lidzie, Szczuczynie, Wołkowysku, Słonimie, Baranowiczach, Stołpcach, Nieświeżu, Nowogródku, Mołodecznie, Wilejce, Głębokiem i Święcianach.

Na przedstawieniach bywali uczniowie (ice) w liczbie od 120 do 360.

Ogólna frekwencja młodzieży gimnazjalnej ok. **15.000**, opłaty od 20 do 50 gr.

Opinję dodatnią uzyskało wykonanie nast. sztuk: kom. Powrót posła, Mostu, Pocieszne wykwintnisie.

Opinje sprzeczne są o wystawieniu „Oberżystki" i „Niespodzianki"-

Opieka K.O. S. W. wyrażała się w rozsyłaniu terminarzy, odwiedzaniu przez wizytatora niektórych sztuk, komunikowanie uwag Kierownictwu Teatru Objazdowego, zbieranie opinji o Szkoln. Teatrze Objazdowym ze strony Dyrekcyj gimn., naucz. i młodzieży.

Teatr przerwał swą działalność z przyczyn niezależnych od Kuratorjum w kwietniu 1936 r.

E. Rz.

99

KRONIKA

Kurs oświatowo-teatralny w Trokach.

Ministerstwo W. R. i O. P. organizuje rokrocznie, w miesiącach letnich, przy współudziale Instytutu Teatrów Ludowych w Warszawie, miesięczny kurs oświatowo-teatralny, o charakterze ogólno-polskim, dla nauczycieli i instruktorów organizacyj społecznych.

Kurs tegoroczny, w czasie od 29 VI do 26 VII, zorganizowało, na zlecenie Ministerstwa, Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego, przy współudziale Instytutu T. L., w Trokach. Pomieszczenia dostarczyło Seminarjum Nauczycielskie, które również zorganizowało wyżywienie.—Piękna okolica Trok, ich jeziora i ruiny stworzyły dla Kursu warunki szczególnie sprzyjające.

Kurs ukończyło 54 słuchaczów (37 mężczyzn, 17 kobiet) z różnych regjonów Polski: z Okręgu Szkolnego Brzeskiego — 11 osób, Lwowskiego—8, Śląskiego—4, Krakowskiego—1, Lubelskiego—1, Poznańskiego—1, Wileńskiego—27, 1 osoba z Rumunji.

Wykonany program kursu:

I. Zagadnienia ogólne (28 godzin).

Rola teatru w pracy społeczno-oświatowej, Cele i zadania teatru ludowego,—Treść teatru ludowego (wizytator Min. W. R. i O. P. J. Cierniak). Cele i zadania pracy społeczno-oświatowej (kierownik Oddz. O. P. p. J. Dracz). Zagadnienia kultury ludowej jako materjału do pracy teatralnej (Dr. K. Zawistowiczowa z Instytutu T. L.). Charakterystyczne cechy Ziemi Wileńskiej (p. H. Romer-Ochenkowska). Metoda pracy w zespole teatralnym, Przegląd form pracy teatralnej (p. J. Zawieyski, kierownik Instytutu T. L.).

II. Zajęcia praktyczne (77 godz.).

Inscenizacje pieśni ludowych i recytacje zespołowe, (p. Jadwiga Turowiczówna z Inst. T. L., p. J. Zawieyski i p. Wł. Drążkowski, okręg. instr. o. p.). Reżyserja (p. J. Zawieyski). Tańce ludowe i inscenizacje taneczne (p. Jadwiga Mierzejewska z Inst. T. L. i p. Wanda Czaplińska, naucz. szkoły powszechnej). Pieśni ludowe i chóry ludowe (p. Br. Gawrońska, instr. śpiewu). Technika sceny—ludownictwo, dekoracje i charakteryzacja (p. St. Iłowski, okr. instr. o. p. z Wołynia). Opracowanie obchodów, świąt i uroczystości (p. J. Turowiczówna).

III. Zajęcia specjalne (45 godz.).

Opracowanie widowisk: „Dziady" — fragmenty (p. J. Zawieyski) i „Na kolady" (p. Wł. Drążkowski). Wieczornice regjonalne, wieczornice świetlicowe, wieczornice literackie, „Ognisko" (p.p. Zawieyski i Drążkowski).

Na wieczornicach przesunęły się przed oczyma uczestników kursu i w ich opracowaniu wartościowe materjały kultury ludowej i różnych regjonów Polski. Dzięki widowisku „Na kalady" opracowanego przez Z. Nagrodzkiego, Ziemia Wileńska stanęła godnie obok innych. Tutejsze pieśni, tańce, dawne zabawy ludowe budziły entuzjazm u słuchaczów Kursu i mas publiczności, która przybyła na końcowy pokaz widowiska. Uczestnicy Kursu ponieśli do swych regjonów tutejszą smętną, jak niedola tutejszego ludu, pieśń i pełen życia taniec. Pełnem głębokiego nastroju było widowisko „Dziady", odegrane w starych Witoldowych murach na wyspie. Chyba takiej oprawy scenicznej widowisko to jeszcze nie

miało. Duchy, przemawiające nocą z okien starego zamczyska, robiły niesamowite wrażenie. Szczególnie wysoki poziom dwu widowisk był sprawdzianem wyniku pracy Kursu.

Szczególnie wartościowemi były dyskusje na temat materjałów kultury ludowej Ziem Wschodnich, od Wilna aż do Lwowa. Omawiano sposób wykorzystania tych materjałów dla teatru ludowego i pracy oświatowej pozaszkolnej. Uczestnicy Kursu z Okręgu Szkolnego Wileńskiego opracowali formy swego udziału w pracy oświatowej pozaszkolnej w zakresie akcji teatru ludowego.

Uczestnicy Kursu zorganizowali dwie wycieczki: do Wilna „Z hołdem na Rossę”, oraz do Nowogródka, Czombrowa i nad Świteź „Szlakiem Mickiewiczowskim”.

Uczestnicy Kursu wysłuchali referatu „o Karaimach”, wygłoszonego przez przedstawiciela gminy karaimskiej w obecności najwybitniejszych osób tego wyznania i narodowości.

Moment szczególnie ważny uwydatnił się w związku z tym Kursem: „Wileńszczyzna ze swojemi wartościami kultury ludowej wytrzymuje konkurencję z innemi regjonami Polski” Z tem wiąże się nakaz moralny: zbierać, opracowywać i wydawać materjały z tutejszą kulturą ludową związane.

J. D.

100

Konferencje wakacyjne dla nauczycielstwa szkół powszechnych w roku 1936.

Na terenie Okręgu odbyło się w Wilnie, Grodnie, Lidzie, Suwałkach i Postawach w czasie od 6.VII b. r. do 19.VII b. r. 10 konferencyj i kursów nauczycielskich na tematy związane z zaznajamianiem nauczycielstwa szkół I i II stopnia z nowemi programami dla szkół tych stopni, względnie na tematy specjalne z zakresu poszczególnych przedmiotów nauki (język polski, geografja, matematyka, zajęcia praktyczne), oraz 1 kurs, na tematy administracyjno - pedagogiczne, dla kierowników szkół II i III stopnia. Odrębnie poniekąd należy wymienić czterotygodniowy kurs języka litewskiego w Wilnie, przeznaczony na pogłębienie opanowania języka litewskiego przez nauczycieli, uczących w publicznych szkołach powszechnych z dziatwą litewską.

Praca na kursach odbywała się wedle zasad ustalonych w dniu 4 lipca b. r. na odbytej w Kuratorjum konferencji informacyjnej dla Prelegentów wszystkich kursów i konferencyj wakacyjnych.

Ogółem wzięło udział w kursach i konferencjach 265 osób. Organizacja pracy na kursach i konferencjach uwzględniała w dużym stopniu aktywność uczestników w pracy. To też charakter pracy nie był wykładowy, polegał natomiast raczej na współpracy uczestników z prelegentami w zakresie tematów objętych programem kursów. W ramach głównych tematów tego programu były też uwzględnione, wiążące się z niemi, zagadnienia wysunięte przez uczestników kursów (konferencyj). Chodziło bowiem przedewszystkiem o to, by uczestnicy odnieśli z konferencyj możliwie pełną **korzyść faktyczną** w zakresie praktycznie ważnych dla nich zagadnień dla pracy wychowawczej i dydaktycznej w szkole.

Pod koniec kursów odpowiedzieli uczestnicy na ankietę, która pozwoli zorjentować się szerzej i wnikliwiej w kierunkach ulepszeń organizacyjnych zarówno w stronie technicznej, jak i w naukowej treści Kursów w przyszłości. Temu też samemu w istocie celowi służyły dokonane wizytacje wszystkich kursów i konferencyj przez Inspektorów szkolnych i Wizytatorów Kuratorjum.

101

SPRAWOZDANIE

Centralnej Bibljoteki Pedagogicznej przy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego w Wilnie za 1935-36 rok szkolny od 1 lipca 1935 r. do 30 czerwca 1936 r.

Działalność Bibljoteki i Czytelni.

W roku szk. 1935-36 Czytelnia i Bibljoteka były otwarte przez 291 dni; w miesiącu lipcu i sierpniu—były czynne 3 razy tygodniowo; od dn. 22-VI do dn. 1-VII-36 były nieczynne dla sprawdzenia księgozbioru.

W sierpniu 1935 r. pomieszczenie B-ki zostało rozszerzone przez dodanie 2 pokojów,

w których zostały umieszczone wypożyczalnia i czytelnia dla młodzieży. Rozszerzenie lokalu było konieczne, ze względu na zwiększoną frekwencję czytelników w roku ubiegłym. Wypożyczalnia i czytelnia zostały wyposażone w nowe urządzenia, meble, aparat telefoniczny N. 19-43 i maszynę do pisania.

Korzystało z Czytelni 8115 osób w ciągu roku, czyli przeciętnie 676 osób miesięcznie i 28 dziennie: wydano w ciągu roku czytelnikom do czytelni, prócz książek z podręcznej B-ki i bieżących czasopism, 10080 książek: przeciętna miesięczna 840,—dzienna—34.

Z Wypożyczalni korzystało w ciągu roku 1244 osoby, które odwiedziły wypożyczalnię 22907 razy; 1909—przeciętna miesięczna, czyli 79—dzienna: razem z Czytelnią to stanowi 31.022 odwiedzin rocznie, 2585—miesięcznie, 107 dziennie.

Do domu wypożyczono książek 32.624: przeciętnie wypożyczano miesięcznie 2719 książek; dziennie 112 książek. Razem z 10080 książek wypożyczonemi do Czytelni, ilość wypożyczonych w ciągu roku książek wyniosła 42704, czyli 3559 książek miesięcznie i 147 ks. dziennie.

Stan księgozbioru.

Nabyto w ciągu roku 1828 książek i pism. Darów otrzymano 266 książek. Stan księgozbioru wzrósł o 2094 książki i wynosi w dn. 30-VI-36.—28000, mianowicie:

1. Książek zainwentaryzowanych i skatalogowanych	22156
2. Książek rosyjskich wpisanych do oddzielnego inwentarza	3000
3. Książek rosyjskich niezinwentaryzowanych	580
4. Książek polskich niezinwentaryzowanych	575
5. Książek dublikatów polskich i rosyjskich niezinwentaryzowanych	429
6. Książek dublikatów polskich i rosyjskich zainwentaryzowanych	1260
Razem	28000

W ciągu roku zainwentaryzowano, skatalogowano i oddano do użytku czytelników 2094 książek i czasopism.

Prenumerowano w roku 1935 145 czasopism, w 1936 r. 167; 150 czasopism w jęz. polskim i 17 w językach obcych: angielskim, francuskim, niemieckim; czasopism pedagogicznych liczy Czytelnia 82. Czasopisma za bieżący rok wydają się tylko do Czytelni, po skończonym roku czasopisma zostają oprawione, skatalogowane i oddane do użytku wypożyczalni.

B-ka dążyła do skompletowania roczników czasopism pedagogicznych, gdyż posiada sporo niepełnych roczników. W tym roku udało się skompletować kilkadziesiąt roczników Dzienników Urzędowych innych Kuratorjów.

Administracje Dzienników na prośbę B-ki nadesłały brakujące numery. W kompletowaniu roczników innych czasopism była bardzo pomocną B-ka Publiczna m. st. Warszawy, która dała B-ce kilkanaście luźnych zeszytów czasopism, potrzebnych do skompletowania.

Bibljoteka nabywa zasadniczo wszystkie dzieła pedagogiczne w jęz. polskim i wybitniejsze dzieła w jęz obcych. Również uzupełnia się księgozbiór stale podstawowemi dziełami dawnemi, których brak w handlu księgarskim.

W tem celu B-ka jest stale w kontakcie z antykwarniami w Warszawie i innych większych miastach. W roku sprawozdawczym zostały zakupione: Meyers Konwersations-Lexikon, Encyklopedja powszechna ilustrowana, Petit Larousse illustrè, Wielka Historja powszechna 6 t.; Wielka przyroda 4 t.: Wielka Geografja powszechna; 2-i egzemplarz Pism Marszałka Piłsudskiego w 10 tomach; Album Czermańskiego: Józef Piłsudski; Lepecki: M. B.—J. Piłsudski na Syberji i wiele innych. Spisy nowonabytych wartościowych książek drukuje się w każdym numerze Dzien. Urz. Kur. O. S. W., żeby czytelnicy zamiejscowi, rzadko odwiedzający B-kę i nie mogący korzystać z katalogu na miejscu, mogli korzystać z nich przy wyborze książek. Prócz książek pedagogicznych B-ka nabywała najlepsze wydawnictwa z innych dziedzin, jak również wartościowe utwory literatury pięknej, żeby nauczyciele znaleźli tu wszelkie potrzebne im do wykładów lub samokształcenia książki.

Stałą troskę B-ki było uzupełniane księgozbioru w dziale książek dla dzieci i młodzieży i specjalnie lektury szkolnej i podręczników, dostosowanych do nowych programów.

W dniu 22-27 czerwca 1936 r. odbyła się rewizja częściowa księgozbioru B-ki, mianowicie działów: czasopism pedagogicznych, książek dla młodzieży i bibljoteki podręcznej, to jest książek i czasopism z dziedziny bibljografij i encyklopedyj i słowników. B-ka była zamknięta przez ten czas i cały personel B-ki brał udział w sprawdzaniu książek na półkach z kartami kontroli.

Statystyka czytelników.

Ilość abonentów w 1935 r. wynosiła 1244 osoby. W tej liczbie było kobiet 660 i mężczyzn 584. Z m. Wilna było 1011 osób, z powiatów 233 osoby.

Z ogólnej liczby abonentów nauczycieli było 822.

Wśród 1244 abonentów C. B. P. było:

1.	Profesorów U. S. B.	3
2.	Nauczycieli szkół średnich państwowych	177
3.	„ „ „ prywatnych	90
4.	„ „ powszechnych „	60
5.	„ „ „ publicznych	461
6.	„ emerytów	31
7.	Pracowników Kuratorjum i Inspektoratów	94
8.	Studentów U. S. B. i Szkoły nauk politycznych	97
9.	Uczniów szkół średnich	66
10.	„ „ powszechnych	91
11.	Osób innych	74
	Razem:	1244.

B-ka wypożyczała większe komlety książek na kursy, wystawy, odczyty, e. t. c., a mianowicie:

2-VII-35-79 ks. na wakacyjny, harcerski kurs nauczycielski.

25-X-35 66 ks. na wystawę w czasie Zjazdu nauczycieli—polonistów.

28-X-35 66 ks. na wystawę w czasie zjazdu dyrektorów szk. średnich.

5-III-36 7 czasopism pedag. niemieckich do Gimn. SS. Nazaretanek na odczyt P. J. Straszyńskiej.

18-IV-36 10 ks. o Marszałku Piłsudskim na Zjazd Zw. Pr. O. Kob.

30-VI-36 65 ks. i 13 zesz. czasopism na kurs dla wychow. przedszkoli.

Odwiedziły B-kę w ubiegłym roku następujące wycieczki:

11-X-35 Szkoła powszechna Nr. 38 w Wilnie (50 osób)

21-II-36 Szkoła powszechna Nr. 11 w Wilnie (40 osób)

23-V-36 Szkoła powszechna Specjalna Nr. 2 (21 dz. kl. IV)

27-V-36 Szkoła powszechna z pow. Postawskiego (15 dzieci)

17-VI-36 Szkoła powszechna w Kiemieliszkach pow. Święciańskiego (21 dz.)

22-VI-36 Seminarjum naucz. Katol. Zw. Polek w W-wie (20 absolw.)

23-VI-36 Szkoła powszechna w Kraśnem n/d Uszą pow. Mołodecki. (15 ucz. VII kl.)

Również wysyłała B-ka książki czytelnikom na prowincję. Czytelników z prowincji B-ka miała 233, jak wyżej wspomniano, lecz niektórzy zmieniali osobiście w święta, lub przez trzecie osoby; tylko niektórym B-ka wysyłała za pośrednictwem poczty.

Praca i propaganda C. B. P.

W roku sprawozdawczym były nadal prowadzone prace nad propagandą C. B-ki P. w celu udostępnieniu B-ki większej ilości nauczycielstwa, w czem się powiodło B-ce, bo ilość czytelników w 1935 r. wzrosła o 328 osób w porównaniu z r. 1934. Były na początku roku szkolnego wysłane do szkół średnich i inspektoratów szkolnych ogłoszenia C. B. P., z prośbą o wywieszenie na widocznym miejscu, były również dane ogłoszenia do gazet miejscowych.

W celu udostępnienia księgozbioru były prowadzone dalsze prace nad katalogami. Do katalogu działowego w/g systemu dziesiętnego wpisują się wszystkie książki od początku istnienia B-ki. Katalog alfabetyczny niezbędny dla pracy wewnętrznej B-ki został zapoczątkowany w maju 1934 r., do chwili obecnej zostały napisane działy: pedagogiki i dydaktyki (najobszerniejszy), dział filozofji i psychologji, nauk społecznych, w opracowaniu jest dział przyrody i geografji, również wszystkie nowe książki od Nr. 18000 wpisuje się jednocześnie do dwuch katalogów.

Został opracowany i oddany do użytku czytelników katalog książek i artykułów w czasopismach, dotyczący bibljotek dla dzieci i młodzieży oraz szkolnych, czytelnictwa dzieci i młodzieży, świetlic szkolnych i czasopism szkolnych. Katalog zawierał ku końcowi roku szkolnego 593 pozycje.

Była prowadzona praca nad wycinkami z pism. Od 1932 roku już B-ka prowadzi teczki wycinków z prasy miejscowej, dotyczących szkolnictwa w Okr. Szk. Wil. dla użytku Kuratorjum, teczki te są dostępne również dla czytelników. Również są robione wycinki z czasopism z zakresu krajoznawstwa, bibljografji i krytyki literackiej, w celu udostępnienia ich czytelnikom i pomocy w ich pracach.

Szczególna uwaga b-rzy była zwrócona na pomoc czytelnikom w doborze książek do egzaminów, referatów, wykładów, lub opracowania lekcyj, przez uczniów; porady bibljograficzne były udzielane również drogą korespondencji czytelnikom zamiejscowym.

E. Rz.

102

SPIS KSIĄŻEK

nabytych przez Centralną Bibljotekę Pedagogiczną przy K. O. S. Wil. w Wilnie w czerwcu i lipcu 1936 r.

Pedagogika.

Bielawski Z. Wychowanie religijne. W-wa 1936.
Blaustein L. Karność w nowoczesnem wychowaniu. Lwów 1936.
Bykowski L. Książka a pedagogika W-wa 1934.
Chałasiński J. Szkoła w społeczeństwie amerykańskiem. W-wa 1936.
Cicimirska N. Gry i zabawy w przedszkolach zagranicy. Lwów 1931.
Czerny Z. Dydaktyka języków nowożytnych. W-wa 1936.
Czerwiński S. Konstytucja Państwa, a wychowanie publiczne. W-wa 1929.
Dańcewiczowa J. Dydaktyka mówienia i pisania... W-wa 1936.
Dąbrowski J. W świetlicy harcerskiej. W-wa 1935.
Dąbrowski P. Wychowanie w różnych okresach rozwoju. W-wa 1936.
Dutkiewicz J. Dydaktyka historji. W-wa 1936.
Dutkiewicz J. Dydaktyka nauki obywatelstwa. W-wa 1936
Falski M. Dydaktyka nauki czytania i pisania. W-wa 1936
Gaertner H. Dydaktyka nauki o języku polskim. W-wa 1936.
Gąsiorowska Z. Ogród szkolny a nowy program W-wa 1936.
George W. The Cinema in School London 1935.
Gospodarstwo obozowe. Katowice 1935.
Golias M. Dydaktyka języków klasycznych. W-wa 1936.
Karpińska I. Dekoracje i kostjumy... w świetlicy. W-wa 1936,
Kerschensteiner G. Dusza wychowawcy... W-wa 1936.
Klepacz M. Duchowieństwo wobec nowocz. prądów w szkole. Kielce 1930.
Kot S. Zarys dziejów wychowania, jako funkcji społecznej. W-wa 1936.
Krahelska J. Dydaktyka nauki łącznej. W-wa 1935.
Księga harców. Katowice 1936.
Kuchta J. Psychologiczne podstawy nowych programów. Lwów 1936.
Letniowski P. Realizacja zagadnienia wychowawczego... Przemyśl 1935.
Łasiewicka A. Praca wychowawcza w bibljotece dziecięcej. W-wa 1935.
Łotocka S. Plan pracy wychowawczej. Lwów 1936.
Manteuffel T. Uniwersytet Warszawski. 1915 — 1935. W-wa 1936.
Mierzejewski C. Zasady nauczania lekkiej atletyki. W-wa 1936.
Milenkiewicz J. Organizacja wychowania w szkole powsz. Wilno 1936.
Mirski J. Pedagogizm nowoczesny i jego przejawy. Kraków 1930.
Mirski J. Projekt nauki o nauczycielu, czyli pedeutologji. W-wa 1932.
Mysłakowski Z. Nauczanie żywe a podręcznik szkolny. Lwów 1936.
Nawroczyński B. Współczesne prądy pedagogiczne. W-wa 1936.
O istotną i życiową reformę szkolnictwa — artykuły i wywiady. Wilno 1936.
Piasecki A. O zatrudnieniu młodzieży kończącej wyższ. studja. W-wa 1936.
Płażewski I. Choło harcerskiej kolumny. W-wa 1935.
Podkulska H. Środowisko w świetle badań współcz. pedagogiki. Lwów 1936.
Pohoska H. Wychowanie obywatelsko - państwowe. W-wa 1936.
Przewodnik świetlicowy: IV Żywe i drukowane słowo W-wa 1936.
Przewodnik świetlicowy: I Świetlica i jej zadania W-wa 1936.
Roth W. Naukowa organizacja pracy w szkole średniej. Lwów 1936.
Rowid H. Młodzież współczesna w świetle własnej opinji. Kraków 1936.
Rzędowski H. Centralne pracownie przyrody i robót... Wilno 1936.

d. c. będzie Umieszczony w N-rze 10.

Adres Redakcji i Administracji: Wilno, Wolana 10, Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

Prenumerata roczna Dziennika Urzędowego wynosi 6 złotych, półrocznie 3 zł., kwartalnie 1 zł. 50 gr. Cena numeru pojedyńczego — 60 gr. Należność należy wpłacać wyłącznie na konto czekowe P. K. O. Nr. 30466.

Tłoczono z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego w Drukarni Artystycznej GRAFIKA, Wilno, Tatarska 22, telefon 13-69.